National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A 0N4

B103/C/4/5

Second class mail registration number 1989

National Library Bibliothèque nationale MAY 6 1981 NEWSPAPER SECTION SECTION DES JOURNAUX

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 30 (2762) XXX aastakäik — Teisipäeval, 21. aprillil 1981 — Tuesday, April 21, 1981 — Üksiknumbri hind 50 senti

Vancouver valis ESTO-84 juhatuse

Kohalik eestlaskond ei ole pidustuste korraldamiseks üksmeelsel seisukohal

VANCOUVER — Vancouveris möödunud teisipäeval toimunud eestlaste koosolekul otsustati hakata 1984. aasta Ülemaailmsete Eesti Päevade korraldamiseks eeltöid tegema ja valiti selleks otstarbeks vajalik juhatus, mille esimeheks on kohaliku koguduse õpetaja Thomas Vaga. Juhatuse ülesandeks on koostada pidustuste kava ja esitada see kinnitamisele Torontos toimuvale organisatsioonide esindajate koosolekule. Vancouveris kalkuleeritakse, et kui Torontos see kava kinnitatakse, siis on päevad lõplikult otsustatud anda Vancouveri eestlaste korraldusesse.

Koosolekul valiti esimees Thomas Vaga kõrvale abiesimeesteks E. Lepnurm ja õpetaja Valter Johanson, koordinaatoriks Harry Muld, sekretäriks Helvi Ranniste, majandusjuhiks Lembit Pütsep ning programmi korraldajateks Raimond Stamm ja Anu Rehtlane.

Koosolekul loeti ette ligemale 50 nime, kes on nõus pidustuste korraldamiseks kaasa aitama.

Üldiselt jääb siiski mulje, et Vancouver on Ülemaailmsete Eesti Päevade korraldamise suhtes ikka veel kõhkleval seisukohal kuigi osa eestlaskonnast on hakanud pidustusteks ettevalmistusi tegema. Mõned vanemad tegelased, kes seni Vancouveris juhtivalt on tegutsenud, on asunud pidustuste korraldamise suhtes ettevaatlikule ja tõrjuvale seisukohale, pidades sellise suure ürituse korraldamist Vancouveri eestlaskonnale ülejõu käivaks.

Möödunud teisipäevasele koosolekule eelneval Vancouveri eestlaste koosolekul, reedel, 10. aprillil esines pikema ülevaatega pidustuste korraldamisest Vancouveris õpetaja T. Vaga, kes leidis, et füüsilist ei ole ESTO-84 korraldamiseks Vancouveris raskusi.

Ettekannete jaoks on võimalik hankida vastavaid saale ning Briti Kolumbia ülikooli õpilasmajades on majutamisvõimalusi. Asja teeb aga keeruliseks olukord, et ürituse taga ei ole kogu Vancouveri eestlaskond. Kogemustega inimesed on valmis kaasa aitama seltskondlikes asjaajamistes, kuid nad ei taha töötada vastutavatel ja juhtivatel kohtadel. Pidustuste toomist Vancouveri tahavad aga need ringkonnad, kelledel puuduvad selliste ürituste läbiviimiseks kogemused. Õpetaja avaldas siiski lootust, et kui Vancouver ESTO-84 korraldab, siis kõik eestlased üksmeelselt sellele kaasa aitavad. Samal koosolekul toimunud hääletamisel, pooldasid Ülemaailmsete Eesti Päevade korraldamist Vancouveris 45-st koosolekust osavõtjast 28, vastu olid 14 ja erapooletuid 1.

Vancouver pidi 1. maiks Sihtasutusele Eesti Päevad Kanadas teatama, kas ta soovib ja on võimeline neid pidustusi korraldama Vancouveris.

Kui Vancouveri eestlased leiavad, et nad saavad sellega hakkama, siis jääb pidustuste korraldamine Torontos varem toimunud eesti organisatsioonide otsuse põhjal Vancouverisse.

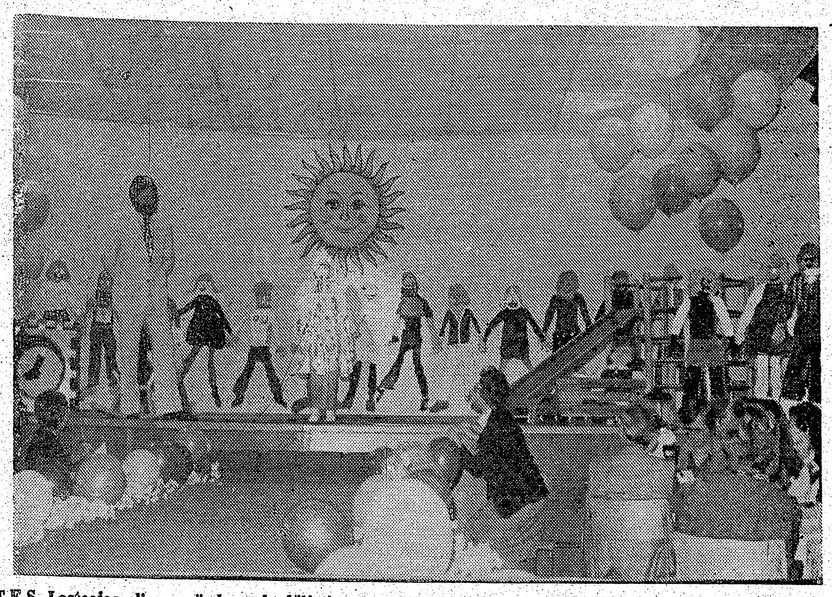

T.E.S. Lasteaias oli suursündmuseks hiljutine moenäitus. Pildil vaade Eesti Majas päevakohaselt dekoreeritud lavale, kus Avo Kittask kommentaatorina kirjeldas noorte modellide riietusesemeid.

Foto: Vaba Eestlane

Venelased maailmaruumis 10 aastat maha jäänud

„Columbia" õnnestunud lend avab maailmaruumi kasutamisel ja uurimisel uued perspektiivid

WASHINGTON — Ühendriikide õnnestunud maailmaruumilend uuetüübilise „Columbia" nimelise lennukiga on pannud Ameerikas liikuma tugevad jõud ja tekitanud suure valmistuse maailmaruumivalitsuse operatsioonide tiivustamiseks ja uute uurimislendude teostamiseks. Astronaudid John Young ja Robert Grippen sooritasid oma lennu erakorralise osavusega ja silmapaistvate tagajärgedega tuues oma lennuki möödunud teisipäeval pärast 54 tundi maailmaruumis viibimist Kalifornia kõrbes asuval sõjaväe lennuväljal sujuvalt maapinnale.

Asjaomastest ringkondadest mainitakse, et „Columbia" õnnestunud lend märgib uue ajastu algust maailmaruumi vallutamise tehnoloogias ning sellel lennul on ülimalt tähtsad tagajärjed ka riigikaitselisest seisukohast lähtudes.

„Columbia" lasti Cape Canaveralist Floridast maailmaruumi rakettide abil kuid maandus pärast oma ülesannete sooritamist Kalifornias liuglennus lennuväljale.

See oli esmakordseks juhuseks maailmaruumilendude ajaloos, kus raketiga maailmaruumi saadetud lennuk maandub lennukina lennuväljal. Uus tehnika võimaldab tulevikus „Columbiat" ja teisi selletüübilisi lennukeid kasutada samasugusteks lendudeks ja ka uuteks ülesanneteks.

„Columbia" lennu ettevalmistamine kestis kuus aastat ning üritus oli kaks aastat ajatabelist maha jäänud. Lennu ettevalmistajatel tuli lahendada palju tehnilisi takistusi ja tagasilööke.

ning isegi käesoleva lennu ajal pudenesid lennuki küljest lahti mõned tulekindlad plaadid, mis ei ohustanud siiski astronautide ja lennuki julgeolekut.

Uute samatüübiliste lennukite valmistamisel tahetakse siiski panna suurt rõhku uuetüübilise isolatsioonimaterjali kasutamiseks praeguste plaatide asemel.

Maailmaruumilennuki maandumist Kalifornias Edwardsi õhujõudude baasi lähedal jälgis umbes 200.000 inimest, nende hulgas erakordselt palju noori.

Eksperdid arvavad, et süstikutaolise „Columbia" eduka maailmaruumilennuga on ameeriklased maailmaruumi vallutamisel venelastest kümne aasta võrra ette jõudnud. Venelased ei ole vahepeal midagi uut saavutanud ja tammuvad ikka oma vana tehnika juures, saates oma maailmaruumikapsleid astronautidega rakettide abil maailmaruumi ja langevarjude abil maapinnale tagasi.

Moskva on ilmselt ameeriklaste suurest edust häiritud ja katsub oma pettumusest ja närvilisusest üle saada sellega, et tembeldab „Columbia" lennu põlastavalt „sõjalise eesmärgiga seikluseks."

Poola farmerid said oma ametiühingu

VARSSAVI — Poola valitsuse esindajad kirjutasid alla kokkuleppele, mille põhjal eraviisilisi põllumajapidamisi harivatel põllumeestel on võimalik moodustada oma huvide kaitseks ametiühingut. Uue organisatsiooni nimeks on Individuaalsete Farmerite Iseennast Valitsev Iseseisev Ametiühing. Uus ametiühing hõlmab umbes 800.000 põllupidajat, kes moodustavad umbes ühe neljandiku Poola privaatsest taluomanikest, kes produtseerivad umbes 80 protsenti Poola toiduainetest. Valitsus oli seni farmerite nõudmised kategooriliselt tagasi lükanud ja ühel varasemal nõupidamisel ajas politsei farmerite esindajad vägivallaga koosolekuruumist välja, pekstes mõned neist vaeseomaks. Farmeritele oma ametiühingu moodustamine toob kindlasti kaasa suuri muudatusi Poola põllumajanduses ja poliitilises elus. Moskvas on farmerite ametiühingu moodustamine tembeldatud uueks kontrrevolutsiooniliseks aktsiooniks.

„Ehatarele" nurgakivi 30. mail

Vanadekodu ehitus Torontos areneb jõudsalt

Torontos ehitatava eestlaste vanadekodu „Ehatare" ehitustööd arenevad jõudsalt ja maikuu lõpuks jõutakse tõenäoliselt kolmekorruselise ehituse müüritöö lõpetada. Selleks ajaks on planeeritud ka ehitusele pidulik nurgakivi panemise tseremoonia, mis Eesti Abistamiskomitee juhatuse otsuse kohaselt toimub laupäeval, 30. mail, kell 3 p.l.

Nurgakivi panekule kutsutakse kõik kohalikud kirikuõpetajad kuid vastava kirikliku talituse ja kodu õnnistamise toimetab piiskop K. Raudsepp. Sündmuse kohane kõne aupeakonsul I. Heinsoolt.

Vanadekodu täielikku valmimist oodatakse eeloleval sügisel.

Nagu Eesti Abistamiskomitee esimees A. Sepa mainib, on praegu „Ehataresse" registreeritud 178 inimest, kelledest kodusse võetakse registreerimise järjekorras sada inimest. Nendest sajast on umbes 80-ne ümber sisse maksnud vajaliku 1000-de dollarilise sissemaksu. Personali palkamise osas on teinud suure töö dr. J. Roos, kes on põhjalikult järele uurinud kui suurt personali ja millistele töökohtadele vajatakse nii suures pensionäride kodus nagu seda on „Ehatare".

A. Sepa mainib, et Abistamiskomitee juhatus pooldab eestlastest koosnevat personali,

millega elanikkonnal ei tekiks oma igapäevases elus personaliga läbikäimisel keeleprobleeme. Mänedzheri ja nelja õe osas ei ole probleeme, kuna vastavaid soovi avaldusi on juba sisse antud. Tõenäoliselt ei tekita muret ka teiste töökohtade täitmine eestlastega, väljaarvatud koka küsimus, millisele positsioonile on raske leida kandidaate.

Kommunistide granaadid plahvatasid katedraalis

MANILA — Filipiinidel asuvas Davao linnas plahvatasid ühes rooma-katoliku katedraalis ülestõusmispüha jumalateenistuse ajal kaks käsigranaati, mille tagajärjel 11 inimest said surma ja 155 haavata. Ametlikult poolt mainitakse, et esimene granaat plahvatas altari jalal just enne jumalateenistuse algust, kuna teine plahvatus toimus 40 minutit hiljem kiriku ukse juures. Suures katedraalis oli esimese plahvatuse ajal ligemale 5000 inimest. Kohaliku sõjaväeringkonna ülem kinnitas, et suuri inimohvreid nõudnud plahvatused katedraalis on kommunistide töö.

wintario

16. aprillil peetud Wintario loterii loosimisel langesid 100.000-dollarilised peavõidud pileteile nr. 177159. $25.000 võitsid piletid nr.-d 765952, 962269, 681298, 577390, $1000 — 38313 $100 — 2003, $10 — 470 ja tasuta piletiraamatu numbrid 26.

Külastage meie väljapanekuid!
WINTER'S-END CRAFT SHOW
Queen Elizabeth Bldg., Toronto (Näituse väljakul)
neljap., 23. apr. kell 7—10 õ.
reedel, 24. apr. kell 12 p.—10 õ.
laup., 25. apr. kell 12 p.—10 õ.
pühap., 26. apr. kell 12 p.—6 õ.
MANIWALD WOODWORKING
Burk's Falls, Ont. — Tel. (705) 382-2026

TARTU INSTITUUT
310 BLOOR ST. WEST
TORONTO, M5S 1W4
Sissekäik: Madison Avenue — Spadina jaam
Dr. Ants Toi Hamiltonist
„Ultra heli uuem diagnostika artiteaduses."
Illustreeritud loeng kolmapäeval, 6. mail, kell 7.30 õhtul

T. E. Aiandusklubi
30. apr. 1981 kell 8 õ. Eesti Majas
LAUDKONNAVESTLUS „KEVAD JA SUVI AIAS"
Laudkonnas: M. Joasaare, E. Kuris, M. Lepik, J. Luik ja J. Oinus
KÕIK TERETULNUD!

E. Pensionäride Klubi Torontos
tervisvõimlemisringi ja klubi laulukoori ühine
Kevadine pärastlõuna kohvi
mitmesuguse lõbusa kavaga, vennad Säägid, laulud jne.
Kohvi ☆ Loterii
EESTI MAJAS 9, mail kell 2.30 p.l.
Pääsmed $4.— Kõik tere tulemast!

Laupäeval, 25. aprillil alates kell 5 p.l.
(käsitööde müügilaud avatud kell 4 p.l.)
toimub Peetri kiriku ruumes T. E. Apostliku Õigeusu koguduse
KEVADINE NÄITEMÜÜK-PEREKONNAÕHTU
LOTERII ☆ OKSJON ☆ RIKKALIK KOHVILAUD
Kõik südamest kutsutud!

ASUT: 1951 TORONTOS
EESTI RAHVUSTEATER KANADAS
Eesti Rahvusteater Kanadas
laup., 2. mail — 2 etendust — kell 3 p.l. ja kell 7.30 õ.
St. Lawrence Centre, Town Hall'is
LYDIA KOIDULA
SÄÄRANE MULK
naljamäng 3. vaatuses
Lavastus — RUDOLF LIPP
Kujundus — TIINA LIPP
Kaastegevad: RIINA REINIK, RITA ILISSON-SUI, KRISTIINA VALTER, JAAN LENTS, AUGUST TOMBAND, HEINO WELLNER ja RUDOLF LIPP
Pääsmed eelmüügil: E. Abistamiskomitees, tel. 461-1344; POKO's tel. 488-2078; Elsa Vellner, tel. 223-6927; Town Hall'i kassas, tel. 366-1656 ja kohapeal enne etenduse algust

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—, kiripostiga aastas $61.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $17.—
TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $42.—, poolaastas $23.— ja veerandaastas $12.—. Kiripostiga USA-s: aastas $67.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $18.50
LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $76.—, poolaastas $38.— ja veerandaastas $20.—
Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN
Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

Toronto areneb kiirelt Põhja-Ameerika üheks moodsamaks ja kaunimaks linnaks. Pildil Bloori tänava läänemeosas asuv moodne Colonnade ehituskompleks.

Kommentaarid

Kanada ühtsuse säilitamisel ja Kanadast tervikulise riigi moodustamisel veheldakse sageli märgist mööda ja ei pühendata poliitiliste ja majanduslike küsimuste kõrval küllalt tähelepanu kultuurilistele ja üldrahvuslikele probleemidele. Kui Kanadas räägitakse palju provintside õigustest maapõuevarade kontrollimiseks ja keskvalitsuselt suurte majanduslike soodustuste välja kauplemiseks, siis selle kõrval unustatakse sellised tähtsad tegurid nagu hariduspoliitika ühtlustamine ning Kanadale ühise tervikulise ajaloo koostamine, mis on väga olulised tegurid uute kasvavate generatsioonide mõjutamisel ning neile ühise kaugema suuna ja eesmärgi kätte näitamisel.

Sellele probleemile pühendas hiljuti erilist tähelepanu Quebeci endine ajakirjanik ja kirjanik ning praegune Canadian Radio-television and Telecommunications Commissioni liige Jean-Louis Gagnon, kes esines kõnega Yorgi Ülikoolis korraldatud konverentsil, mis kandis pealkirja „Massi kommunikatsioonivahendid ja Kanada rahvus.“ Gagnon tähendas, et Kanada probleemid algavad koolides, kus ei õpetata küllaldasel määral ja vajaliku objektiivsusega Kanada ajalugu ning kasvaval noorusel ei ole aimu, kuidas Kanada konföderatsioon loodi, kuidas see töötab ja mida sellelt nõutakse ja oodatakse. Koolides jäetud lünka ei täida ka hiljem sellised massimeedia vahendid nagu raadio ja televisioon, kuna televisioon ei ole põhilisel enam informatsiooni — vaid meelelahutuse vahend.

Gagnon avaldas siiski lootust, et puuduvad lünka suudavad tulevikus asendada kaabli televisiooni saatejaamad, kuna nende suurema arvu juures võivad mõned jaamad hakata õpetama kanadalstele kanada ajalugu.

Referent lööb nende väidetega naelapea pihta, kuid ta ei selgita kahjuks lähemalt — kuidas oleks Kanada koolides võimalik õpetada ühtlast ja koordineeritud ajalugu, kus ajalookirjutajad ei lähtu ühe või teise provintsi huvidest, räägikimata prantslaste ja inglaste vahekordadest. Niikaua kui haridusalased küsimused alluvad provintsivalitsuste kontrolli alla ei ole Kanadas väljavaateid ka ajaloo ja rahvuspoliitika kujundamiseks, mis oleksid kõige tähtsamateks alustugedeks ühtse ja tervikulise Kanada kujundamseks.

★

Ühendriikide välisminister Alexander Haig tegi president Ronald Reaganile atentaadikatse tegemise päeval silmatorkava vea kui ta Valges Majas teatas, et Ühendriikide põhiseaduse järele on Valge Maja tema kontrolli all nii kaua kui asepresident Washingtoni jõuab. Alexander Haig ei olnud ilmselt tutvunud vajalikul määral Ühendriikides 1947. aastal välja antud Presidential Succession Actiga ja tuli avalikkuse ette väitega, mida tema vastased tema piitsutamiseks ja kritiseerimiseks lakkamatult ära kasutavad.

Kuid millises järjekorras on siis Ühendriikide kõrgemad võimukandjad presidendi järglased?

Esimesel kohal on loomulikult asepresident, kuid siis järgnevad talle järjekorras Esindajatekoja esimees (speaker), ajutiselt senati president, välisminister, riigivarade minister, kaitseminister, kohtuminister, siseminister, põllumajanduse minister, kaubandusminister, tööminister, tervishoiuminister, majutamise ja linnade väljaarendamise minister, transporditminister, energiaminister ja haridusminister.

Olukord muutub tunduvalt keerulisemaks kui president ei ole enam võimeline otsuseid tegema kuid ei taha vabatahtlikult loobuda oma võimupiiridest. Asepresident võib sel juhul valitsusliikmete enamuse toetusel ametlikult deklareerida, et president ei ole suutelline täitma enam oma kohustusi ja võtta üle presidendiametiga kaasas käivad funktsioonid. Kui president ikka veel väidab, et ta ei loobu oma ametist, siis läheb küsimus Kongressi otsustada, kes peab 21 päeva jooksul kahe kolmandikulise häälte enamusega andma oma toetuse asepresidendile.

Nagu eeltoodust nähtub võivad mõrvarite kuulid või presidenti tabavad tervisehäired Ühendriikides

(Järg lk. 3)

Paanika Kremlis

Midagi ei häiri Moskva juhtivaid ringkondi ja Kremli poliitbürood rohkem kui Washingtoni uus poliitika, mis paneb suurt rõhku Ühendriikide relvastuse tugevdamisele ning kõigi relvaliikide varustamisele moodsate ja tehnoloogiliselt viimistletud sõjamasinatega. Kui eelmine president Jimmy Carter omal ajal plaanitses neutronipommi produktsiooni andmist, mis oleks kujunenud tõhusaks vasturelvaks Euroopa piirile koondatud vene ja ta satelliitide tankiarmeedele, siis panid venelased läänemaailmas teostatud propagandakampaaniaks välja miljardid dollarid ning neil õnnestus lõpuks meeleolusid läänemaailmas nii kaugele neutronipommi vastu üles kruvida, et kõhklev Carter loobus nende valmistamisest.

Nüüd on mängus veelgi suuremad ja valusamad küsimused, kuna ameeriklased ei pane rõhku mitte ainult oma relvastuse tugevdamisele vaid nõuavad ka oma liitlastelt suuremate rahade mängu panemist ja tõhusamate pingutuste tegemist relvastamiseks ja idast ähvardavale punasele lainele vastupanu organiseerimiseks. Kremlis taibatakse täiel määral selle mängu ohtlikkust ja sügavust ning poliitbüroo on läänemaailma saatnud oma paremad propagandamehed ja läänes suurema usalduse võitnud diplomaadid, kes peavad selgeks tegema ühest küljest relvastamise ohtlikkuse ja teisest küljest ka selle mõttetuse.

Paralleelselt selle kampaaniaga võetakse kõik võimalikud võtted ja abinõud tarvitusele, et külvata Ühendriikide ja ta liitlaste vahele vaenu ning pidurdada sellega läänemaailma relvastuse tugevdamist. Selleks ei kasutata mitte ainult diplomaatilisi võtteid ja ähvardusi vaid ässitatakse oma agentide kaudu Lääne-Saksamaal ja teistes läänerriikides üles naiivseid vale idealismist kantud noori, kellede demonstratsioonid ja kokkupõrked politseivõimudega peavad taunima läänemaailma „rahvavaenulikke valitsusi“.

Ühendriigid on viimasel ajal rakendanud terve rea erakorralisi abinõusid, et takistada vene propagandameeste esinemisi Ühendriikide televisiooni saatejaamades ja välispoliitilistel vaielus- ja kõnekoosolekutel. Üheks suuremaks tagasilöögiks Kremlile oli välisminister Haigi otsus loobuda viisa pikendamisest Ühendriikides ringi sõitvale ja ässituskõnesid pidavale propagandamehele ja partei keskkomitee liikmele Georgi Arbatovile. Mõned ajalehed, nende hulgas ka Toronto Star peavad siiski vajalikuks anda sellele Kremli teenelisele propagandistile võimaluse kirjalikult oma mõtted avaldada ja reserveerivad talle erakorralliselt palju ruumi vene ametlike seisukohtade esitamiseks ning Ameerika Ühendriikide atakeerimiseks.

Georgi Arbatovi kirjutise juures ei oleks mõtet pikemalt peatuda, kui see ei kujutaks endast klassikalist näidet, kuid Kremlis reageeritakse Ühendriikide uuele välispoliitikale ning kuidas seda püütakse naeruvääristada, mõnitada ja valedele alustele rajatud argumentidega maani maha lüüa. Arbatov ütleb, et Ühendriikide praeguste juhtide eesmärgiks on N. Liitu süüdistada rahvusvaheliste kriiside tekitamises ja terrorismis, et rahvast sellega üles kütta ja üha suuremaid summasid relvastuse produktsiooni juhtida. Need summad võetakse nendest rahadest, mis olid ette nähtud elanikkonna sotsiaalsete vajaduste rahuldamiseks ja nende eksistentsi kindlustamiseks. Selle poliitikaga tekitatakse sõjameeleolu ning sunnitakse ka teisi läänerriike suuremale relvastamisele.

Kui Ühendriikide uus juhtkond ajab Arbatovi väidete kohaselt rahvusvahelise olukorra mürgitamise ja sõjaõhutamise poliitikat, siis N. Liidu juhtkonna kohta on tal ainult head ütelda ja Kremli poliitikale nõukogude tavade kohaselt „tuliselt“ aplodeerida. Nende väidete kinnitamiseks toonitab Arbatov, et äsja Moskvas peetud N. Liidu kommunistliku partei kongressil esitati terve rida uusi ettepanekuid relvastuse kontrollimiseks, vastastikuse usalduse võitmiseks, kriisiolukordade lahendamiseks ning N. Liidu ja teiste riikide vaheliste suhete parandamiseks.

Kahjuks ei räägi Arbatov nende omamoodi roosiliste kuid juba ammu oma lõhna ja erksa värvi kaotanud lubaduste esitamisel midagi nendest tegelikkudest põhjustest, miks Ühendriikide uus administratsioon peab relvastuse tugevdamist hädavajalikuks.

Arbatov mõnitab ja naeruvääristab Ühendriike kui need süüdistavad Kremli Afganistani, Poola ja Salvadori sündmustes, kuid tal pole sealsete kriiside iseloomustamiseks ning nõukogude osa määritlemiseks midagi ütelda, kuna venelaste ja nende käsilaste „vägitegusid“ nendes riikides on raske kaitsta ja kasulikum on nendest ohtlikest küsimustest üle libiseda. Siit koorub välja Arbatovi ja tematooliste propagandistide taktika, mis paneb pearõhu suurtele, kõrgetest ideedest kantud rahvusvahelliste probleemide arutamisele ja vastastikusele koostööle kuid jätab täielikult kõrvale detailid, mis kõnelevad N. Liidu vallutusretketest, rahvusvahelisest terrorismist ja kommunismi levitamisest kõigi võimalike vahenditega.

Kremlis praegu valitsev hirm on mõistetav ja arusaadav. Venelased on detente poliitika varjus ja abil juba kümmekond aastat suurendanud palavlikuliselt oma relvastust, saatnud sadu sõjalaevu maailmameredele, paigutanud oma territooriumile 200 keskmise lennutegevusega raketti, mis on suunatud Lääne-Euroopa suuremate linnadele ning hirmutanud ja ähvardanud Poolat, ja teisi satelliitriike, okupeerinud Afganistani ja sirutanud oma harali sõrmedega käe Ladina-Ameerika järele. Kui Ühendriikide uus president ja valitsus nendele maailmavallutamisplaanidele ja vägivallategudele vastu astuvad, siis tekitab see Kremlis paanika ja Georgi Arbatov oma meeskonnaga saadetakse lääne asja „selgitama“.

Need selgitused on siiski niivõrd läbipaistvad ja sihilikud, et nendega võib mõjutada ainult kõige naiivsemaid lugejaid. Kahju ainult, et läänemaailma ajalehed peavad vajalikuks sellist propagandat, milledel ei ole mingit asjalikku ega sisulist väärtust, oma veergudel ära tuua.

K. A.

Lääs ehitab N. Liidu sõjamasinat

Kas vene maagaas kujuneb Lääne-Euroopale Achillese kannaks?

BONN (EPL) — Läänerriigid teostavad praegu N. Liiduga läbirääkimisi lepingu üle, mis peab lööma kõik senised rekordid. On tegemist 5.000 km pikkuse pipeline'i ehitamisega maagaasi saamiseks, mis läheb maksma 6 miljonit marka kilomeeter.

Vastavalt lepingule kohustub Lääne-Euroopa andma N. Liidule 28 miljardit marka (ca 13 miljardit dollarit) krediiti terastorude ostmiseks läänelt. Ühendriigid peavad lisama 2 miljonit marka, millega tahetakse osta masinaid torude paigalepanemiseks.

Vastutasuna lubab N. Liit saata Lääne-Euroopale alates 1985 40 miljardit kubikmeetrit maagaasi.

Lääne-Euroopa oleks alates 1985 võimeline katma 35 protsenti maagaasi tarvidusest N. Liidu omaga. See vastaks viiele protsendile kogu energiavajadusest. Lääne majandus ja julgeolek saaks seega suurel määral sõltuvaks inimestest, kes on Kirde-Siberis Obi jõesuus kraanide juures.

On selge, et sellist suurt kaubalepingut ei saa vaadelda puht majanduslikust küljest. Head ja halvad ärid ida ja lääne vahel polnud kunagi küsimuseks kasu või kahju üle, vaid ka poliitiliselt-strateegiliselt.

Lääs on vahepeal nähtavasti õppinud, et on parem võimalikult vähe teha Moskva imperialistlike sihtide edutamiseks.

Nõukogude sissemarss Afganistani on seda vaadet samal viisil tugevdanud kui Poola kohal hõljuv Damoklese mõõk.

Vaatamata sellele seisukohale näib maagaasi-äri mõnele poliitikule meeldivana, kuna see toob mõlemale partnerile eeliseid. Läänele tähendaks see shansse lisaenergia allikatele ning tähendaks tööd tosinatele vabrikutele ja paljudele töölistele.

N. Liidule tähendab see äri enam. See on võtmeks järgmisele viisaastaku plaanile. Kuna N. Liidu õlitoodang stagneerub ja söetoodang on koguni langenud, on maagaas ja tuumenergia suure osatähtsusega energia kogutoodangus. Maagaas, mis moodustas 1978 umbes 23 protsenti koguenergiast, võib tõusta lääne abiga mõne aasta pärast 35-le protsendile.

Õlitarvidus, mis kattis 1978 veel 43 protsenti energiavajadusest, langeb mõne aasta pärast 25-le protsendile.

Jamali poolsaare piirkonnas asuvad N. Liidu suurimad maagaasi reservid. Kuna Kremli juhid tahavad teha selle ekspluateerimise teatavaks järgmisel parteikongressil, tahavad nad enne seda lääne tehnilise ja majandusliku abi garanteerida.

Kreml soovib majanduslikel ja poliitilistel põhjustel lepingu allakirjutamist lääne poolt. Majanduslikult võiksid sovjetid kasutada ise oma maagaasi varusid, kuna poliitiliselt oleks neil kontroll üle kolmandiku Lääne-Euroopa maagaasi tarvitamise kohta.

N. Liit omab läänes maine, olla usaldusväärseks kaubanduspartneriks, Kellegil ei tohiks aga kahe silma vahele jääda tõik, et Moskva pole veel kunagi jätnud kasutamata võimalust, avaldada majanduslikku survet, kui see on tema huvides. Kuidas lood siis on, kui kaubaleping perfektseks saab, janduslikke sanktsioone kasutanud seda näitab tulevik. Kreml on ma-Jugoslaavia, Hiina ja Albaania vastu. Lenin ütles, et Moskva ei tohiks viivitada ostmast lääne krediidiga läänest nii palju nööri, et sellega puua kapitalistlik maailm.

Sovjettide juhid pole kunagi varjanud, et nemad ootavad majanduslikest sidemetest läänega ainult oma võimu tugevdamist.

Sihiks on võit kapitalismi üle. Moskvale on kaubandus ainult üheks relvaks rahvusvahelises kokkupõrkes.

35 a. pärast Teist maailmasõda, 10 a. pärast pingelõdvendamispoliitikat ja 5 a. pärast Helsingi konverentsi, on lääne kaubanduse areng Moskvaga olnud kõike muud kui lootustäratav. 160 miljardit marka, mille ida on saanud „dialoogis vastastikkuseks mõistmiseks ja ühisteks huvideks“, pole toonud läänele soovitud edu. Teisest küljest on selgunud, et saadud krediidid on aidanud tõsta sovjettide sõjalist tugevust ja välispoliitilist ekspansioonilusti.

Teiste sõnadega: läänerriikidel on kahekordne sõjaväe eelarve — iseenda ja N. Liidu oma. Läänerriigid tõstavad panuseid sõjaväe heaks, et vastata sovjettide väljakutsele ning kannavad sama hingetõmbega osa nõukogude kaitsekuludest.

Lääne krediidid pole N. Liitu takistanud marssimast Tshehhoslovakkiasse ja Afganistani ning pole pidurdanud tegemast ettevalmistusi Poola vallutamiseks.

Üks prantsuse poliitiline teadlane kirjutas kord: „Kui N. Liit praegu nii võimas on, nagu meie seda kujutleme, kui ta valitsus on stabiilne, ta armee moodne ja mõju maailmale nii suur, siis on see kõik tänu meile. Ainult: N. Liit pole kunagi tänulikkust näidanud... (EPL/KK)

Tuumaraketid päevakorral

„Better red than dead" meeleolud Euroopas

WASHINGTON — Ühendriikide valitsus alustab lähematel päevadel Brüsselis läbirääkimisi oma liitlastega, et arutada keskmise lennutegevusega rakettide paigutamist Lääne-Euroopa riikide territooriumidele. Läbirääkimiste mõtteks on leida teid ja mooduseid kuidas saavutada N. Liiduga kokkulepet N. Liidu ja Ühendriikide keskmise lennutegevusega rakettide piiramiseks.

Ühendriikide delegatsiooni Brüsselis toimuvatel läbirääkimistel juhib välisministri abi Lawrence Eagleburger, kelle ülesandeks on tihendada sidemeid Ühendriikide ja ta liitlaste vahel

kuid samal ajal ajada N. Liidus suhtes tugeva käe poliitikat.

NATO riigid tegid teatavasti 1978. aastal otsuse keskmise lennutegevusega rakettide paigutamiseks Lääne-Saksamaale, Itaaliasse ja Inglismaale, kuid viimasel ajal on N. Liit oma desarmeerimise manöövritega tekitanud suuri lahkhelisid Ühendriikide ja ta liitlaste vahele

ning Euroopa riigid ei ole enam valmis Ühendriikide rakette oma territooriumile lubama.

Euroopa riikide hoiakut kritiseeris valusate sõnadega Ühendriikide Julgeolekunõukogu esimees ja president Reagani nõuandja välispoliitilistes küsimustes Richard V. Allen, kes mainis, et Euroopas on hakanud puhuma erakordselt tugevad patsifistlikud tuuled samal ajal kui Ühendriigid oma poliitikat suhtlemisel N. Liiduga tugevdavad.

Allen toonitas isegi, et mõnedes maades on omaks võetud põlastusväärne hüüdlause „better red than dead“ (parem punane kui surnud).

Jutud Haigi lahkumisest

WASHINGTON — Valgest Majast eraviisiliselt saadud andmeil ei ole sealsed president Reagani nõnandjad ja lähemad kaastöölised kaugeltki rahul välisminister Alexander Haigiga ning eriti heidetakse talle ette tema tahumata käitumist president Reagani haavata saamise päeval. Mõned poliitilised eksperdid ennustavad isegi, et Haig suudab oma postil vastu pidada ainult hilissuveni ja tuleb siis asendamisele. Tema võimalike järglastena on esile kerkinud sellised nimed nagu John Connally ja Reagani kauaaegne sõber George Schultz, kes varem on täitnud tööministri ja riigivarade ministri kohti.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

25. ja 26. aprillil
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

2. ja 3. mail
dr. H. Tari, tel. 922-3824

H. KIRIK
Insuranee Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

LAINE TALTS

pärit Pärnumaalt, Orajõe vallast

Sind otsib onu
VLADIMIR TALTS
Kirjuta kohe: c/o J. Tamm
Turanta Lane
Brownsville, Texas
78520 USA

Või kui keegi teab temast, palun teatada mulle!

Aleksander Samueli pg. SILIVASK

Sünd: 1904. a.

Otsivad lapsed: Ella, Aliide, Valter ja abikaasa Elsa.

Teatada aadressil: Estonia NSV, USSR, Viljandi, Suure-Kaare 61-15
Aliide Veere

Ligi 110 aastat on möödunud, mil 3. ja 4. juuni 1871 esitati Tartus Vanemuise Seltsi saalis ärkamisaja heroollise isamaalauliku Lydia Koidula parim ning populaarseim näidend „SÄÄRANE MULK" (ehk sada vakka tangusoola). „SÄRANE MULK" on naljamängu vormi viidud draama armastuse heitlusest, võitlusest ühiskondlike erinevuste vahel ja haridusele tähtsuse omistamine, kus lõpplahendus on shakespeare'lik „lõpp hea kõik hea" ning meie rahvast ühendav parool — teritage tegu ja ihuge sõna mele ühises Taara tammikus. Tähistamaks seda sündmust eesti teatrielus, toob Eesti Rahvusteater Kanadas 2. mail lavale kahe etendusega St. Lawrence Centre Town Hall'is selle Lydia Koidula näidendi. Samaaegselt toimub teatri fuajees Eesti Etnograafilise Ringi poole korraldatud näitus. Pildil Riina Reinik ja Rudolf Lipp oma osakujundusis.

Foto: Udo Leppik

10 aakrit lisa järveranda Kotkajärvele

Toronto skaudisõprade peakoosolek: üldalad ja -hooned maksuvabaks

Toronto Eesti Skaudisõprade Seltsi aastapeakoosolekul esmaspäeval, 13. aprillil oli juhatusel teatada rõõmustav uudis: Kotkajärve üldalad — laagri- ja õppeväljakud ning üldhooned on nüüdsest peale maksuvabad. Samuti tegi juhatus ettepaneku Kotkajärve südamikus asuva 10 aakri järveranna ostmiseks. Koosolek oli üksmeelselt ettepaneku poolt ja volitas juhatust astuma ostuks vajalikke samme.

Skaudisõprade Seltsi peakoosolekut Eesti Maja noorteruumis juhatas põhikirja kohaselt esimees Lembit Pikkov ja protokollis sekretär Kennet Meipoom. Esimehe aruanne möödunud tegevusaasta kohta sisaldas positiivse lahenduse aastaid muret tekitanud probleemile: Kotkajärve üldalad ja -hooned vabastati kinnisvaramaksust.

Juba seltsi algaastatel tehtud inkorporeerimise akt ei määranud juriidilise selgusega seltsi mitte-kasu-taotlevat staatust.

Samuti oli teostamata täpne maamõõtmine, millega oleks eraldatavad noortetööks määratud üldalad ja toetajate suvituskohad. Sellest ebaselgusest tingitult taotleti juba aastaid „noorte" Kotkajärve vabastamist kinnisvaramaksust, kuid asjatult. Nüüd on seltsi charter vastavalt muudetud ja maa kaardistatud vannutatud maamõõtja poolt — millised andmed esitati Muskoka regionaalsele kinnisvarade hindamiskomisjonile ja Ontario Ülemkohtule. Viimase kirjalikult esitatud seisukoht 22. jaanuarist 1981 vabastab Kotkajärve üldalad kinnisvaramaksust.

Kinnisvaramaksu kogu Kotkajärve eest on seni tasunud suvituskruntide omanikud ja/aastate jooksul on üsna mitmed tuhanded dollarid läinud ei-millegi eest. Küsimus on ligi kümmekond aastat olnud igal peakoosolekul tulipunktis.

Protsentuaalselt jaguneb Kotkajärve 44% üldisteks ja 56% erakinnisvaradeks. Sellele vastavalt jagunevad ka maksud.

Maksudest vabastamise protseduuri teostas seltsi juhatuse liige advokaat Tõnis Laar ja tegi seda tasuta. Esimees oma sõnavõtus tõstis esile Tõnis Laari suurt ja tulemusrikast tööd ja koosolek tänas teda väga pika ning tugeva aplausiga. Tuleb märkida, et Tõnis Laar on omaaegne Lembitu lipkonna vanemskaut — nuiamees ja aastaid tegutsenud hundujuht, kellele Kotkajärve kaljud ja rajad on hästi tuttavad. Tema panus eesti noortetööle jatkub nüüd skaudisõbrana.

Peakoosoleku teine tulipunkt oli iseseisvana koosoleku päevakorras — lisamaa ostmine. Omal ajal müüdi Ontarios järvede kaldaribasid päris legaalsel teel, kuna maad oli küllalt ja ostusoovijaid vähe. Ei tuntud huvi nende juurdepääsu üle ega tehtud probleeme järvedest äralõigatud maa-alade tulevikust. Nii on ära müüdud ka poolt Kotkajärve ümbritsev 500 jala laiune kaldariba.

Osa sellest maast asub ühe skaudisõpradele kuuluva krundi sees ja on omanikuga kokkuleppel aegajalt olnud skautlike noorte kasutada. Maaala suurus on ca 10 aakrit ja looduslikult on see üks ilusamaid tükke Kotkajärve 400-st aakrist.

Mitmesugustel põhjustel müüb järveranna omanik oma kinnisvara ja ostu eesõigus on TESS-il kui ümbritseva krundi omanikul. Maa tuleks liitmisele Kotkajärve üldalade juurde ning seda ei jagata suvituskruntideks. Kotkajärve kaldajoon üldiseks kasutamiseks pikeneb ostuga kahekordseks. Koosoleku sõnavõtud olid positiivsed ja ühel häälel otsustati „uudismaa" ostmine, volitades juhatust seda teostama kõige soodsamatel tingimustel. Ostusumma kokku saamiseks otsustati luua finantstoimkond, mille isikulise koosseisu koopteerib juhatus.

Üksmeelne koosolek kinnitas aruanded, tegevuskava ja eelarve. Seltsi kassa-aruanne oli tasakaalus 10,759.82, tulude-kulude aruanne 6,528.92 ja äriseis 29,284.—.

Tegevuskavas on suurematest töödest Kotkajärve elektriliinide ümber-seadmine maajuhtmeteks, mille kulud ja tööjõud korraldatakse noortemalevate poolt. Seltsi sügispidu toimub 3. oktoobril Eesti Majas.

Valimistel avaldati juhatusele usaldust täies koosseisus tagasi-valimisega: esimees Lembit Pikkov, liikmed: Tõnis Laar, Kennet Meipoom, Osvald Piil, Jaan Roos, Margus Tae ja Jaan Terts. Revisjonikomisjon valiti koosseisus: Ervin Aleve, Evald Aruvald, Ervin Milvek, välisrevidendiks Mart Pedel, C.A.

Nagu skaudisõpradel kombeks, nii oli ka sel korral koosolekuruumi üles seatud Kotkajärve lennufoto, maamõõdu-kaart ja „uudismaa" ülevaade. Koosolekule järgnevalt arutatakse nende juures praktilisi küsimusi ja tulevikuplaane. Sama toimus ka selle koosoleku lõpul.

Jüri Kuke saatus ja surm Kanada avalikkuse ette

Möödunud nädalal peeti Torontos EKN väliskomisjoni koosolek komisjoni esimehe Mati Epneri juhatusel. Väliskomisjoni koosolekul, millest võttis osa arvukalt komisjoni liikmeid, selgitati praegust poliitilist olukorda okupeeritud Eestis ja mida saaks teha sealsete vabadusvõitlejate ja nende perekondade abistamiseks.

Eriti käsitati koosolekul ühenduses vabadusvõitleja Jüri Kuke traagilise surmaga üleskerkinud küsimusi. Peeti tarvilikuks inimõiguste eest võitleja Jüri Kuke traagilist saatust tuua Kanada avalikkuse ette niipalju kui see on võimalik.

Tehakse isiklikult eraldi esildised Toronto kolmele päevalehele lootuses, et need informatsioonist midagi avaldavad.

Ka läheb uus esildis Kanada välisministrile M. MacGuiganile, et Moskvas taotleda Jüri Kuke põrmu ületoomist tema kodulinna. Ühtlasi palutakse välisministrilt kiirendatud aktsiooni Mart Nikluse väljasõiduloa saamiseks Kanadasse, kuhu asumiseks on temal olemas immigratsiooniministeeriumi nõusolek. Mart Nikluse tervis on väga halb ja Nõukogude karistuslaagris ähvardab teda surmaoht.

Jüri Kuke surma puhul on EKN-ult saadud informatsiooni põhjal Ottawas saadetud protestikirju sealsele Vene saadikule.

Esimesena saatis protestikirja Vene saadikule senaator P. Yuzyk, paludes võimaldada kadunu põrmu ületoomist Eestisse. Hiljem saatsid protestikirjad veel mõned parlamendiliikmed.

Vene pressiatashee vale

Vastuseks Vene saadikule Ottawas senaator P. Yuzyki protestikirjale Jüri Kuke surma pärast sunnitöölaagris ja Vologdasse matmise asjas on Vene pressiatashee Ottawas E. Pozniakov saatnud senaator P. Yuzyk'ile pikema vastuse, mida võib iseloomustada häbemata valetamisena. Kirjas annab E. Pozniakov mõista, nagu ei oleks J. Kuke põrmu ületoomiseks kodulinna üldse taotletud, kuigi teada on, et pr. S. Kukk just selleks Vologdasse sõitis ja seal temale J. Kuke põrmu kodumaale toomist ei lubatud. Nüüd kirjutab E. Pozniakov, et Nõukogude Liidus „nagu igal teisel maal on lähemate sugulaste otsustada, kuhu surnu maetakse". Seda aga kadunu abikaasale Vologdas ei lubatud. E. Pozniakov lisab kirjas veel mürgiselt, et keegi Nõukogude Liidus ei ole õigustatud nõudma ega hakkaks näitama, kuhu surnud kanadalased tuleks matta.

Kirja lõpuosa on tüüpiline kommunistlik propagandavale, öeldes, et Nõukogude Liit on üks väheseid maid, kus täielikku õiglust jälgitakse ning legaalselt ja praktiliselt inimõigused teostatakse rahva hüvanguks".

E. Pozniakovi otsest valet sisaldavast kirjast informeeriti Stokholmi kaudu Jüri Kuke leske kodumaal et ta saaks nõuda oma legaalset õigust mehe põrmu toomiseks sinna, kuhu ta soovib.

„Kuressaare" ravila Kingissepas

Kolhoosid ehitasid ise sanatooriumi

1. detsembril 1979 hakkas Eestis praeguses Kingissepa linnas töötle „Kuressaare" nimeline kolhoosidevaheline sanatoorium, mis ehitati majandite eneste summadega. Saaremaa ravimuda olevat aga endiselt kuulus, kuigi „Kuressaare" kujutab enesest teistsugust raviasutust kui Pärnu jt. sanatooriumid.

„Kuressaare" peaarst dr. H. Koppel tutvustab raviasutuse iseloomu ja sinna vastuvõtmise tingimusi. Seni on valminud ravikoprus, mis võimaldab ühes vahetuses ravile võtta kuni 400 haiget. On alustatud 130-kohalise pansionaadi projekteerimist. Põhilise ravivahendina on kasutusel Suurlahe muda, mis kuulub oma keemilise koostise poolest sapropeelide (järvemudade) hulka, kuid vähene orgaaniliste ainete sisaldus lähendab seda savistele meremudadele.

Kuna selline muda kleepub nahale halvasti ja on kergesti mahapestav, on Saaremaa muda kasutatud ainult vannides, mitte mähistena, nagu seda tehakse enamikus sanatooriumides.

„Kuressaares" kasutatakse põhiliselt Suurlahe muda üldvannidena.

Vesiraviosakond on sisustatud kaasaegse balneoloogilise aparatuuriga ja võimaldab männiekstrakti-, meresoola-, kunstlikke joodibroomi-, tärpentiini-, süsihappegaasi- ja pärlivanne, ring- ja joadushi, teha pöörisvanne kätele ja jalgadele, samuti veealust dushshmassaazhi. Hakatavat kasutama ka venitusravi basseinis.

Füsioteraapiaosakonnas saab põhilisi liigese- ja perifeerse närvisüsteemi ning günekoloogiliste haigustega haigetele vajalikku ravi. Ravile saabunu saavat 24 päeva jooksul täieliku sanatoorse ravikuuri, kuhu kuulub individuaalselt määratud muda- ja vesiravi, füsioteraapia, käsimassaazh, ravikehakultuur, hambaravi. Vajaduse korral tehakse täiendavaid laboratoorseid uurimusi.

Ravile võetakse krooniliste liigese- ja lülisambahaiguste, samuti lihaste, kõõluste ja sidemete põletike korral.

Teise suurema rühma moodustavad perifeerse närvisüsteemi haigustega patsiendid.

Saaremaa mudaravi on ammust ajast kuulus heade tulemuste poolest krooniliste emaka- ja munajuhapõletike ning selle alusel tekkinud steriilsuse arstimisel. Rea aastate jooksul „Mereranna" mudaravilas on tehtud põhjalikumaid uurimusi liigesehaigustega haigete juures ja need tõendavad, et Suurlahe mudavannidel on küllalt hea ravitoime, eriti siis kui seda ravi tehakse kolmel järgneval aastal.

Uus haigla mahutusvõime on suurem kui haigla ehitanud majandite liikmeskond vajaks, mistõttu on alustatud ravituusiku võimaldamist ka eemalseisjaile.

Sellejuures tellimise korral tulevat märkida, kas asutus või organisatsioon tasub ainult ravi või nii ravi kui ka ööbimise eest.

Vastavalt sellele saadetakse asutusele välja arve ja selle tasumise järele ka tuusikud, millega võib haiglasse minna. Nii et vaba haiglaravi N. Liidus tuleb siiski juba ette ära maksta. Viimase juures olevat koguni võimalus, et haiged võivat osta haiglasse pääsemise tuusikut sularaha eest. Ja lisaks võtvat sanatoorium veel vastu uusi osanikke.

Kirjutisest ilmneb täiesti uus aspekt N. Liidu tasuta raviasutuste ja võimaluste juures, kus kolhoosid peavad ise ehitama omale raviasutuse, seda majandama ja sellele isegi ravipäevi ette müüma. Isegi osanikuks võib haiglasse hakata, kus pole siiski öeldud, kas see hõlmab ainult majandeid või võib üksikisik sularaha eest seda teha.

Toronto gaid- ja skautüksuste jüripäeva paraad

Tänavune jüripäeva paraad toimub pühapäeval, 26. aprillil „H.M.C.S. York Armory's, mis asub Lakeshore Blvd. West'i lõunapoolses ääres, Bathurst'i tänavast natuke läänepoole. Kogunemine ja ülesrivistumine kell 1.30 p.l. Paraad algab täpselt kell 2.00 p.l.

Palume kõiki noortevanemaid ja sõpru tulla jüripäeva tähistamisest osa võtma.

Eesti Gaidide Malev Kanadas
Eesti Skautide Malev Kanadas

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$38.—	$42.—
Poolaastas	$21.—	$23.—
Veerandaastas	$11.—	$12.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$61.—	$67.—
Poolaastas	$33.—	$35.50
Veerandaastas	$17.—	$18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $76.—, poolaastas $38.—, veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada
Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ... "
19 .. . Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi .....
Aadress .....
.....
.....

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

esile kutsuda tülika ja halvava sisepoliitilise kriisi, kus võimuvahekorrad ei ole enam selged ja käekakatsutavad ning ambitsioonidega tegelased võivad üritada võimu enda kätte saamist. Kuigi Ameerika on põhiliselt läbi- ja lõhki demokraatlik maa ning demokraatlike institutsioonide, tavade ja demokraatlikku korda toetavate seaduste täitmise järele valvatakse erilise hoolega, võib siiski siin ja seal tekkida lünkasid ja ettenägematuid auke, mis võivad kaasa tuua ootamatuid ja ebasoovitavaid tagajärgi.

Valges Majas pehmendati hiljem tunduvalt Haigi sõnu ning väideti, et välisminister ei väljendanud ennast küllaldase täpsusega. Ta sõnavõtu mõtteks oli hilisema seletuse kohaselt Uhendriikide rahvale teatada, et ta oli tähtsama ministeeriumi juhina võtnud oma kontrolli alla selle toa Valges Majas, mis on kriiside puhul kommunikatsiooni tsentrumiks. Sealjuures aga toonitatakse ka, et president Reagani ja asepresident Bushi rivist välja langemise korral ei lange vastutus riigikaitse eest mitte parlamendi speakerile või välisministrile vaid hoopis kaitseminister Casper Weinbergerile.

Möödunud päevad näitavad, et Uhendriigid pääsesid seekord oma presidendi kriisist üle võrdlemisi sujuvalt. Kuid samal ajal selgus, et ka kõige parema organisatsiooni ja planeerimise juures võib tekkida tühemikke, mis võivad kaasa tuua ettenägematuid tagajärgi.

AMI

RASKE HAIGUSE JÄRELE LAHKUS MINU ARMAS ABIKAASA, JA MEIE ISA, VANAISA NING ÄI

RUDOLF HOLMBERG

Sündinud 17. jaanuaril 1908 Emmastes, Hiiumaal
Surnud 19. aprillil 1981 Torontos

Elu andis muret, vaeva
elu andis õnne ka —
Jumal juhtis elulaeva,
et see pidi lõppema!

Sügavas leinas

abikaasa LUDMILLA
poeg TIIT perega
tütar LILLE perega

KALLIST SÕPRA

VERNER OLVING'ut

mälestavad kurbusega

EVALD HERMA abikaasaga
KRISTIAN KURVITS abikaasaga
EDUARD KUUTMA abikaasaga
AUGUST RUUSAUK abikaasaga
MEINHARD VABASALU abikaasaga
MARTA TAMM

Sügav kaastunne leinavale lesele ja lastele!

ARMAST VENDA

RUDOLF HOLMBERG'i

sündinud 17. jaanuaril 1908 Hiiumaal
surnud 19. aprillil 1981 Torontos

mälestavad sügavas leinas

VENNAD ja ÕDE perekondadega Torontos
ÕDE perekonnaga Kodu-Eestis

KALLIST

VERNER OLVING'ut

mälestavad leinas

OLEV ja KARIN NURMBERG
EIK ja MEELI VAREP
ERVIN ja ARMILDA ALEVE
HUGO ja ELFRIEDE ELB
HEINO ja ELLEN JÕE
LEO ja ELSA KOOBAS
KARL ja ELITA VAHTRA
JAAN ja ELLET WAIN
EMMA OLESK
MEERI MEHISTO
VALLI VOITK
ALEKS NAHKSTPP

ARMAST VENNA- JA ONUPOEGA NING RISTIISA

RUDOLF HOLMBERG'i

mälestavad leinas

LUISE
VIRVE ja MARTIN
VELFRID perekonnaga

Puhka rahus!

ARMAST MINIAT JA VENNANAIST

BIRGIT MERI't

sündinud 13. märtsil 1934 Göteborgis
surnud 4. aprillil 1981 Göteborgis

mälestavad sügavas leinas

äi AADU
JUTA, LAIMI, AINO ja HILDA
perekondadega

ARMAST SUGULAST JA HEAD SÕPRA

RUDOLF HOLMBERG'i

mälestavad leinas

L. ja E. ÜKSIK
H. VALMRE
E. ja H. KAJU perekonnaga
A. WELISTE
M. KAJU
H. POMERANTS perekonnaga
E. ja S. ENGMAN

Puhka rahus!

Armast

BIRGIT MERI't

mälestavad leinas

SILJA ja PEETER LEIS
INGRID ja KALJU LEIS
LEIDA ja RICHARD SINISALU
SAALE ja JÜRI OTSASSON

ARMAST SUGULAST

JOE PACAS't

surnud 18. aprillil 1981 Torontos

mälestavad sügavas leinas

LINDA SUTT
R. PULK perekonnaga

Oma unustamata armast klaveriõpetajat ja muusikalist kujundajat

OLGA PLAKS'i

mälestab sügavas leinas

STELLA KERSON

SURMA LÄBI LAHKUNUD ARMAST

EDUARD JALAKAS't

mälestavad

OSKAR ja AKILIINE KREPP
AARE ja EVI KUUSK
ALBERT ja JOHANNA LEPIK
PETER ja ANNE-LY LEPIK
JOHANNES LIGE
ARTUR ja TAIMI PROOS
FEODOR ja VIIA RAUDSEPP
HSAK ja ENDLA TAKKIS
OSVALD ja MARIE ÕUNPUU

Õndsad on surnud,
kes Issandas surevad!
Ilm. 14:13

Sügav kaastunne armsale ARMAND'ile ja AINO'le nende kalli isa

EDUARD JALAKAS'e

ja varemlahkunud ema

STELLA JALAKAS'e

surma puhul

LINDA ja ELMAR

Peetri kirikus uus puhkpilliorkeseter

Ülestõusmispüha hommikul varajasel jumalateenistusel mängis Peetri kirikus uus, dr. R. Toi poolt organiseeritud puhkpillide orkester 14-liikmelises koosseisus. See varajane, kella 6 ajal peetav jumalateenistus oli väga rahvarohke ja uus orkester täitis eriti hästi oma ülesannet.

Leinateateid

PÄRNUS suri 26. märtsil Uno Klassen, sündinud 4. aprillil 1922 Tallinnas.

GÖTEBORGIS suri 27. märtsil Erich Leithammel, sündinud 1. augustil 1910 Järva Peetris.

TALLINNAS suri 7. märtsil Richard Ormus, sündinud 30. juunil Kiltsis.

IPSWICHIS suri 1. aprillil Louis Albert Norrak, sündinud 25. oktoobril 1910 Tallinnas.

MÜÜA

SUVILA Georgian Bay, ida pool. Kolimise tõttu müüa „France Provincial" söögitoa mööbel, sügavkülmutus- ja külmutuskapp. Helistada äripäeviti pärast kella 6, õhtul 421-5818

JÕEKAARUL MÜÜA
2-el ehituskrundil hästiisoleeritud ELUMAJA GARAAZHIGA.
Lähemaid teateid nädalalõppudel George Folkersma
Tel. (705) 228-8186

Igavikku lahkunud

RUDOLF HOLMBERG'i

mälestab leinas

HIIDLASTE SELTS

Armast kaasvenda

Vil! HERMAN LUIK'e

sündinud 4. juulil 1908 Viljandimaal
lahkunud 12. veebruaril 1981 Rootsis

mälestab

KORPORATSIOON ROTALIA

Armast

RUDOLF HOLMBERG'i

mälestavad kurbuses

AADU ALFRED perekondadega
ALVINE VÄHI
perekond KREPP
ALEKSANDER VEEVO
perekond LIGE

„Mina olen ülestõusmine ja elu"
— ütleb Kristus

Lugupeetud ja armast klubi liiget

VERNER OLVING'ut

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

EDUARD JALAKAS'i

mäletavad

MARIKA
ELLEN
NANT

Puhka rahus!

Armast onupoega

RUDOLF HOLMBERG'i

mälestavad

EISTRAT
VESKI
VELLEND
EARL
perekondadega
TÜRI

Ootamatult surma läbi lahkunud kauaaegset meresõpra

LAUS LEPPLAA'i

mälestavad

JOHN ja LYDIA PROOS Vancouveris

Head sõpra

RUDOLF HOLMBERG'i

mälestavad kurbusen

HELJE ja ILMAR

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director

723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)

Helistada tel. 489-8811 ● 489-8802

Meie südamlik kaastunne LUDMILLALE, LILLELE ja TIIDULE perekondadega abikaasa, isa ja vanaisa

RUDOLF HOLMBERG'i

kaotuse puhul

MINNA HIRCH
ELFRIEDE, ALEKS ja THOMAS METS
LEMBIT ja JUDY METS
URSULA, ELMAR ja SUSAN HANIKAT
RITA ja DEREK BARNES
LEENI ja VOLLI HANIKAT

HELLARRA SERVICES

2001 Danforth Ave. Toronto Ont.
M5C 1J7 694-6241

Hüpoteeklaenud
raamatupidamine
ja tulumaks
HELLE RANNIK
endine
tulumaksurevident
keskvalitsuse

Armast

VERNER'it

mälestavad leinas

ALLY ja ERIC

Unustamata kallist

HELJU LUIDE't

mälestavad kurbuses

ELLA ja JUHAN

Elav tegevus Tartu Instituudis

Auhindu noorte kirjanditele Eesti Keele Aastal

Tartu Instituudi äsjasel koosolekul kinnitati kirjalikud valimistulemused, mille järele prof. Toivo Miljan Waterloost valiti uueks direktoriks dr. Heldur Meema asemele, kes ei soovinud töökoormuse pärast edasi kandideerida. Teised neli kelle viieaastast ametiaega pikendati olid dr. Endel Aruja, Ivar Ivask, prof. Elmar Järvesoo ja dr. Vello Soots. Koosolekust võtsid osa ka prof. Felix Oinas ja prof Rein Taagepera USA-st, kes viibisid seoses loengutega Torontos.

Eesti keeleaasta puhul otsustati mõned auhinnad anda noorte kirjanditele ja üldise eestiainelise töö ergutamiseks auhindu keskkooli vanemate klasside õpilastele ja üliõpilastele seminari, magistri või doktori tööde eest eestiainelistel teemadel.

Samal koosolekul kinnitati ka tegevuse ja kassa aruanded.

Instituudis möödus 1980. aasta eduka tegevuse tähe all.

Tundub, et Tartu Instituut on kõige mitmekesisema tegevusväljaga eestlaste organisatsioon Torontos, kui mitte üldse välismaal.

Loenguid peeti aasta jooksul 12, keskmiselt 50 osavõtjaga.

Loenguid refereeriti meie ajalehtedes ulatuslikult, mõnikord täies pikkuses. Samuti helilindistati loengud, et neid soovijatele laenata koduseks kuulamiseks kaugemates kohtades. Kahjuks on soovijate arv olnud tagasihoidlik.

Raamatukogu ja arhiiv täienesid annetustega 31 isikult ja asutuselt kolmelt kontinendilt, nende hulgas umbes 500 raamatut. Tehti algust ka arhiivide mikrofilmil säilitamisega.

Kontaktid teiste organisatsioonidega on olulised.

Peale samasihiliste eestlaste organisatsioonide on Instituut liikmeks kuues rahvusvahelises organisatsioonis.

Sekretär dr. E. Aruja külastas suvel mitmeid huvitavaid arhiive ja raamatukogusid Saksamaal, Rootsis ja Soomes ja koostas lühikese kokkuvõtte nende hoiustest.

Aasta jooksul on välja läinud üle 400 kirja, nende seas palju vastuseid nõuküsimustele õppe- ja uurimistöö alal. Aasta lõpul tuli juurde eri aktsioon prof. A. Võõbuse ingliskeelse suure eesti ajaloo levitamisele kaasaaitamiseks.

Dr. Vello Salo juhtimisel Tartu College ruumes käigus olev Toronto ülikooli õhtukursus jatkus ka sel aastal edukalt ja õpilasi, kes seda vajasid, toetati õppemaksu osas.

Bibliograafia ja indekside tegemine on jatkunud mitme entusiasti abiga.

Instituudil on heameel tänada kõiki kaasaaitajaid. Annetajatele on kirjalikult vastatud, lehe ruum ei võimaldaks nende siin äratoomist. Instituut tänab kõiki isikuid, kes loengute korraldamisel ja muudes ülesannetes kaasa on aidanud.

Üksikasjalisem aruanne on olnud kättesaadav Instituudi loenguil ja saadetakse neile, kes soovi avaldavad. Sekretäri telefon on: Dr. E. Aruja (416) 447-8958.

EA.

Sisukas kannatusaja kontsert Peetri kirikus

Suurel neljapäeval õhtul toimus Peetri kirikus kannatusaja kontsert, kus Cantate Domino ja solistide poolt esitati G.F. Händeli „Kristuse passioon". Tõenäoliselt see oli esimene kord selle Händeli teose eesti keeles esitamisel. Cantate Dominol on viimasel hooajal olnud mitmeid esinemisi ja kooril on selline tase, mistõttu koorijuht Charles Kipper julges sellise klassikalise suurtöö esitamisele asuda.

Helitöö eestikeelse tõlke oli teinud Helmi Betlem ja see oli väga lauldav ning muusikaga kooskõlas. Soliste kogu helitöös oli kuus, Avo Kittask Jeesusena, Jaan Medri Pilaatusena, Erich Rämmeld evangelistina ja Alli Vähi, Liina Purje ja Elna Libe siioni tütardena, nad olid kõik oma ülesannet tõsiselt võtnud ja saavutasid häid muusikalisi tulemusi. Orelil saatis kindlakäeliselt nii koori kui ka soliste Lembit Avesson. Kogu sündmuse muusikaline juhtimine oli C. Kipperi käes, kes korduvalt antud teosest tõi välja rõõmustavaid muusikalisi väärtusi. Passiooni dramaatiline sisu hoiti esteetiliselt sobivas sõna ja muusika tasakaalus. Cantate Domino reageeris koorijuhile nõtkelt dünaamikas ja rütmis.

Kontsert äratas Toronto vaimuliku muusika publikus suurt vastukaja, kontserdil oli kirikutäis kuulajaid, nii et tuli lisatoole paigutada. C. Kipper loodab sellelaadilisest muusikalisest sündmusest teha kauaaegset traditsiooni, mis kiriku elus kujuneks oodatud suursündmuseks. Praegune ligi 45-minutiline katke oli „Kristuse passiooni" suurem ja olulisem osa.

Ulatuslik helitöö esitati suure sisseelamisega, millega Kristuse kannatuse suurus ka kuulajaisse edasi kanti. Pikema helitöö järel järgnes koguduse õpetaja O. Puhmi meditatsioon ja armulaua jagamine.

Soome Meeskoor tähistas oma 25. aastapäeva

Möödunud laupäeval toimunud Soome meeskoori 25. aastapäeva sisustamiseks olid soomlased organiseerinud mini-meeslaulupäeva. Külaliskoorideks olid meeskoorid Thunder Bayst ja Sudburyst, kes mõlemad andsid ka iseseisvat kava Toronto Soome Meeskoori oma kava kõrval. OISE saalis peetud kontserdil oli täismaja, mis pole just tavaline siinses soome ühiskonnas.

Hõimuvennaliku laulutervituse Soome meeskoori aastapäevale viis Toronto Eesti Meeskoor, millise laulutervituse viimiseks koor oli palunud külaliseks oma kauaaegse koorijuhi dr. R. Toi. Koor esitas soomlastele kolm laulu, nendest edukaimaks osutus loomulikult R. Toi „Kanneldaja" milles Avo Kittask laulis solistina.

Ühendatud meeskooride edukaimaks numbreiks kujunesid G. Ernesaksa „Hakkame mehed minema" eesti keeles ja R. Toi poolt meeskoorile seatud Merikanto „Merellä", mida juhatas R. Toi. Eesti meeslauljaist laulsid ühendkooris vabatahtlikuse alusel suurem osa lauljaist. Ühendatud koorid mõjusid väga hästi ja saavutasid kõlatihedat meeslaulu. T. E. Meeskoor võinuks oma kauaaegse juhataja väljaastumist rohkemaarvulises koosseisus toetada, rääkimata eestlaste esinduslikust aspektist, mida soomlased veelgi kõrgemaks hinnanuks. Omalt poolt hindavad soomlased dr. R. Toi tegevust eriti kõrgeks, tema nimi oli kontserdi kaval viis korda, soome koori motto loojana, heliloojana ja koorijuhina.

Soomlaste kontsert oli suursündmuseks siinses soome ühiskonnas, kus ilmnes südamesoojust ja eestlaste osas ka hõimutunnet, mis kontserdile erilise meeleolu andis.

Quebeci apellatsioonikohus toetab föderaalvalitsust

...MONTREAL — Quebeci provintsi apellatsioonikohus tegi hääle vahekorraga 4:1 otsuse, et Kanada föderaalvalitsusel ei ole vaja provintsivalitsuste nõusolekut Kanada põhiseaduse muutmiseks ja Inglismaalt ära toomiseks. Quebeci apellatsioonikohtu otsus oli juba kolmas kõrgema kohtu otsus Kanada põhiseaduse muutmise küsimuses. Varem andis Manitoba Ülemkohus föderaalvalitsuse plaanidele häälte vahekorraga 3:2 oma toetuse, kuna Newfoundlandi apellatsioonikohus leidis häälte vahekorraga 3:0, et föderaalvalitsus ei tohi ilma provintsivalitsuste nõusolekuta põhiseadust muuta. Kõrgemate kohtute erinevad otsused on veelgi suurendanud seda segadust ja lahkarvamisi, mis valitsevad Kanada põhiseaduse muutmise ja Inglismaalt äratoomise küsimuse ümber.

Lana Kasaku TV-intervjuu

Teisipäeval, 21. aprillil antakse Hamiltoni televisioonijaama (Ch. 11) saates „Midday" edasi intervjuu eestlasest sulekunstniku Lana Kasakuga. Saate ajaks on kell 12 päeval. Saates on ettenähtud kirjeldus tema suleloomingust koos tööde esitamisega. Lisaks antakse väiksem ajalugu sellelaadilise loomingu tekkimisest, samuti mis on kunstnikul lähemal ajal kavas.

Lana Kasak on pidevalt väga aktiivses kunstialases töös ja kogu käesoleva aasta esinemised on juba ette plaanitsetud. Nii algab 23. aprillil Torontos nn. Winter-end (talvelõpu) näitus, mis kestab neli päeva. Ka seal näitusel on samas, talle juba omases laadis suleloomingut, kuid ta ütleb, et on suutnud ka mõningaid uusi ideesid rakendada.

Suvel on ettenähtud kahekuine näitus Edwards Gardenis, juba neljandat aastat. Samuti on juba ruumid kinni pandud jõulueelseks näituseks, mis tingib, et tuleb töötada ja töötada. Tema loomingule on tähelepanu antud ka kanadalaste ringkondades, mis ongi tinginud alul nimetatud TV-intervjuu.

E. V. Sõjakooli aastapäeva tähistamine

Eesti Ohvitseride Kogu Kanadas tähistab Eesti Vabariigi Sõjakooli asutamise 62. aastapäeva piduliku koosviibimisega Tartu College ruumides laupäeval, 25. aprillil.

Eesti Vabariigi Sõjakool asutati 3. aprillil 1919. aastal kindral J. Laidoneri algatusel. Sõjakooli esimeseks ülemaks määrati vastava käskkirjaga kapten Aleksander Simon ja õpilasteks-kadettideks valiti allohvitserid, kapralid ja õppursõdurid, keda väeosade ülemad vääristasid Sõjakooli saatmiseks. Sõjakooli asukohaks olid Tondi kasarmud Tallinna külje all.

SPORT

Theo Vellend orienteerumis-võistlustel teine

Orienteerumishooaja esimene võistlus toimus pühap., 12. apr. East Northumberlandi metsas Baltimore'i lähedal.

Vanemate meeste klassis tuli Theo Vellend teiseks ja Uno Limit neljandaks.

Maleteated

Toronto Eesti Maleklubi korraldab 23. aprillil kell 7 p.l. malemängu õhtu Toronto Eesti Majas.

Märtsikuul peetud kiirmale turniir oli pingerikas ja mängud kestsid 7 vooru. Alles viimase vooru lõpul selgusid võitjad. Esimest ja teist kohta jagasid Jaak Järve ja Andres Loorits mõlemad saavutasid 5 punkti, kolmas oli L. Joselin (4½ p.) ja neljandale kohale tuli E. Talve (4 p.). Osavõtmas olid veel järgmised maletajad: H. Aavik, Indrek Järve,O. Naelapea, V. Pikkand, E. Sarnak ja P. Smeelen.

Aeg

Palju vene nimedega maadlejaid Eestis

Märtsi keskel Tallinnas peetud Eesti meistrivõistlused klassikalises maadluses peeti uute määruste järgi, mis nii N. Liidus kui ka rahvusvaheliselt tunnustust leidnud. Nüüd maadeldakse kaks korda kolm minutit. Väsimusest tingitud unist maadlemist on seetõttu vähemaks jäänud, võtted tuleb aga kiiresti teha ja edupunktid kätte saada. Kohtunikel on maadlejate ergutamisel ja karistamisel ka veidi suurem sõna sekka öelda kui varem. Alustatakse kahes alagrupis, mille võitjad selgitavad kuldmedali saaja, alagruppide teised kolmanda-neljanda koha. Kõik need medalikohtumised peetakse nüüd võistluste viimasel päeval, mis huvitab ka rohkem spordipublikut. Uued määrused kehtestati spordiala elamuslikkuse tõstmiseks.

„Eesti maadlejate tase oli viimasel võistlusel madalam kui paar aastat tagasi, mis selgus eriti N. Liidu tänavustel meistrivõistlustel, kus eestlased kohtadele ei tulnud. Eestis aga hakkavad uued nooremad mehed esile tulema, sellejuures teeb siiski muret, et raskeid mehi ei jätku. Nimetatud võistlus peeti nii, et poolraskekaal oli liidrita. Üldiselt siiski leiduvat noori mehi, kes tahavad sporti teha, kel spordiideaal on olemas ning kes end mujal pole ära raisanud" iseloomustab maadlussspordi olukorda peatreener Henn Põlluste.

Maadlejate hulgas on märgatavalt suur vene nimedega sportlaste osa. Nii oli helveskaalus esimene eesti nimega mees Raoul Pajuviidik neljandal kohal. Kärbeskaalus võitis paidelane Taivu Pihtjõe, sulgkaalus Heinar Kaasik Haapsalust, kergekaalus Sulev Kurg Tallinnast, I kergekeskkaal Harri Timberg Tallinnast, II kergekeskkaal Valdek Susi Harjumaalt, I keskkaalus oli Ülo Soots kolmas, II keskkaalus Enno Jalakas Tallinnast, poolraskekaalus Olavi Kullerkann Tallinnast ja raskekaalus esimene Heldur Roone, teine Karl Lõõbas, kolmas Olav Robam.

Spordiuudiseid kodumaalt

Eesti noor maletaja Aleksander Veingold võitis Moskva Riikliku Ülikooli lahtisel meistrivõistlusel males esikoha.

☆

Musta mere ääres tänavusel esimesel jalgrattasõiduvõistlusel on edukalt esinenud Aavo Pikkuus ja Riho Suun. Kriteeriumisõidu viimasel, kolmandal etapil pani oma meisterlikkuse maksma endine meister A. Pikkuus, jättes teisele kohale R. Suuna. Lõppkokkuvõttes pälvis A. Pikkuus jälle meistritiitli ja R. Suun tuli pronksmedalile. A. Pikkuus on aastate jooksul võitnud N. Liidu meistrivõistlustelt 12 kuldmedalit.

☆

Eesti vabamaadlejate uueks looduseks on tõusnud Pärnu raskekaallane Karl Lõõbas, kes tuli esikohale äsjastel rahvusvahelistel võistlustel Jakutskis. Märtsi lõpul Tallinnas peetud turniiril maadlusveteranide auhindadele tuli ta esikohale.

☆

Tartu-Otepää maratonijooksust võttis osa 71 võistlejat, mõned ka Lätist ja Leedust. Esikohale tuli ajaga 2:27.52,0 tartlane Aare Kuum.

☆

Tallinnas peetud vehklemisvõistlustel tuli Tallinna Pedagoogilise Instituudi üliõpilane Toomas Hint N. Liidu epeemeestest paremuselt teisele kohale Järgneval võistlusel Moskvas saavutas T. Hint esikoha maailmameistrivõistlustel korduvalt medaleid võitnud kahe venelasest vehkleja ees.

☆

Märtsi lõpul toimusid veel Põhja-Venemaal viimased suusatamisvõistlused. Murmanskis peetud Põhja mängudest võtsid osa ka Eesti suusatajad. 54-kilomeetrilisel suusamaratonis oli Aarne Sirel teine, kaotades esikohale tulnule vaid 8 sekundiga, Uno Leist aga oli kolmas.

☆

Permis, Kizelis toimunud N. Liidu noorte meistrivõistlusel suusahüpetes tuli B-klassis esikohale Tallinna noor Peep Heinloo hüpetega 72 ja 69 m. mis andsid punkte 224,9. Üldarvestuses kahe klassi (A ja B) kohta oli ta teine.

☆

Minskis peetud ujumisvõistlustel esinesid hästi Eesti noored. Marina Trofimova võitis 100 m liblikujumise ajaga 1.03,88 ja 200 m kompleksujumise 2.22,42, mis on uueks Eesti rekordiks. Eesti naiskond võitis mõlemad teateujumised. 4 x 100 m võistkonda kuulusid Maiu Herzmann, Sirje Eirand, Pille Haug ja Marina Trofimova, ajaks 4.05,83. 4 x 100 m kombineerutud ujumises, kus Pille Haugi asendas Ilona Kuuskla, saavutas Eesti võistkond rekordilise aja 4.20,12.

400 m kompleksujumises oli M. Trofimova 5.02:13-ga teine, M. Herzmann 5.04,37-ga kolmas. 200 m vabaujumises saavutas 15-aastane Pille Haug kolmanda koha ajaga 2.10,70, mis on uueks Eesti rekordiks. Uue Eesti rekordi ujus ka Livio Vilberg 200 m liblikujumises ajaga 2.10,79.

Maleuudiseid kodumaalt

Tallinnas toimus mitu nädalat kestnud rahvusvaheline Paul Kerese mälestusele pühendatud maleturniir „Tallinn 1981". Võistlusest võtsid osa tänapäeva nimekamad maletajad Ungarist, Islandist, Tsehehhoslovakkiast, Jugoslaaviast ja Ida-Saksamaalt. Esikohale tuli 10 punktiga endine maailmameister Mihhail Tal.

Kõige rohkem võite saavutas seekord Eesti rahvusvaheline meister Hillar Kärner, kuid ta julge mäng põhjustas ka kaotusi. Lõpptulemustes jagasid eestlasist 7.—9. kohta H. Kärner, Ivo Nei 7,5 punktiga, 10.—12. kohta A. Veingold 7 punktiga, 15. kohale tuli G. Uusi 5,5 p. ja 16. kohale A. Vooremaa 4,5 p.

Shokilained ja paugud õhuruumis

Prof. Sannu Möldri huvitav loeng Tartu Collegeis

Möödunud kolmapäeva õhtul toimus Tartu College'is Tartu Instituudi loenguõhtu, kus ettekande kärakaist ja teistest plahvatustest maal ja taevas pidas prof. Sannu Mölder. Vaatamata laiamõistelisele pealkirjale, käsitles ta aerodünaamilisi mõisteid ja nähtusi, mida kuni 40 huvilist hoolega jälgisid.

Enne loengut tutvustas Tartu Instituudi sekretär dr. E. Aruja Ryerson Polytechnical Institute'is töötavat prof. Sannu Mölderit, kes lõpetas Toronto Ülikooli aerodünaamika alal, tegi esimese magistrikraadi aerofüüsikas ja teise magistrikraadi tööstusinseneri alal. Ta on töötanud mitmes kohas, oli vahepeal kuus aastat Kanada lennuväes ja jõudis vanemleitnandi auastmeni. Läks siis McGilli õppejõuks ja uurimistööle, kus ta oli kümme aastat.

Lahkus sealt Austraaliasse, kust pärast üheaastast töötamist Ryerson Polytechnical Institute ta omale õppejõu kohale kutsus. S. Mölder on kirjutanud 30 teaduslikku tööd.

Prof. S. Mölderi ettekanne oli täiendatud samaaegselt esitatavate diapositiividega ja algas väga väikse ning vaikselt liikuva veeämbliku kirjeldusega, kes jookseb veepinnal kuni 50 sm/sek., kuid pinnalainetus, mida ta tekitab, liikub ainult 13 sm/sek. Sellega veeämblik võib enese tekitatud laineist ette jooksta.

Seda laineist tekitatud noole või V-kujulist liikumist nimetatakse lainete ümbrikuks.

Samasuguseid pinnalaineid tekitavad ka laevad. Pinnalained on lained, mis liiguvad mööda veepinda kahes dimensioonis põhja-lõuna ja ida-lääne suunas.

Õhus liikumisel aga tuleb kolmas dimensioon juurde. Veelained asenduvad väikeste survemuudatustega õhus, mida nimetatakse hääleks. Veelainete kiiruse asendame häälekiirusega, mis on umbes 330 m/sek. ja veeämbliku asendame lennukiga.

Lennuk on lennuvljal, töötavad mootorid saadavad välja igas suunas sfäärilisi häälelaineid samase ühtlase häälekiirusega. Lennuk tõuseb õhku ja liigub järjest kiiremini ja kiiremine kuni viimaks ületab häälekiiruse, s.t. jõuab enda tekitatud laineist ette. Nagu ämblikul tekkis lainete ümbrik, nii tekib lennukile survelainete ümbrik, mida nimetatakse shokilaineks. Shokilained tekivad kui lennuk, rakett või kuul ületab häälekiiruse ja häälelained kokku jooksevad. Shokilained võivad tekkida teravate, aga ka tömpide kehade ümber.

„Mercury" kapsel tuli ameerika astronautidega tagasi atmosfääri nii tohutu kiirusega, et shokilaine taga hakkas õhk kiirgama.

Prof. H. Mölder juhtis tähelepanu asjaolule, et kahe päeva pärast tõuseb orbiiti Ameerika maailmaruumilennuk „Columbia". Ka see on atmosfääri tagasi tulles ümbritsetud tugeva shokilaine ja kõrgtemperatuurse õhu kattega.

Järgnes „sonic-boom" põhjuse kirjeldamine ja tekkimine. Nagu laeva poolt tekitatav laine tõstab vett ja üleujutab ranna, samuti tõstab lennuki shokilaine järsku survet, mida kuuleme pauguna. See lennuki poolt tehtud pauk liigub lennukiga koos niikaua kuni lennuk ületab häälekiirust. Paugu profiil või „jälg" maapinnal on hobuseraua kujuline ja see katab teatud laiusega koridori kahel pool lennuki marsruuti. Lennuki tekitatud shokilaine on küllaltki tugev, et purustada aknaid, seinu ja avaldada psühholoogilist mõju.

Selletõttu on keelatud häälekiirust ületades lennata asustatud alade kohal.

Viimane on olnud ka Concorde-lennukile suuremaks probleemiks. Üldiselt mida raskem, suurem ja kiirem on lennuk ning mida madalamalt see lendab, seda suurem on kõmakas, mida see enesega kaasas veab.

Edasi ta vaatles võimalusi, mida teha shokilaine vältimiseks. Ta leidis, et tuleks lennata aeglasemalt, mida ka tehakse kuna transportlennukite kiiruse tõus on olnud viimase kümne aasta jooksul 10%. Teiseks tuleks ehitada väiksemaid lennukeid, mil oleks väiksem kaal ja nõrgem pauk. Väikesel lennukil on proportsionaalselt suurem pindala tema mahu kohta ja kuna pindala tähendab õhu takistust, küttekulu ja maht tähendab reisijate arvu, siis poleks see ökonoomne. Vastupidi tuleks ehitada suuremaid lennukeid ja aastal 1990 on juba 1000-istmelisi, võibolla isegi ilma piloodita.

Kolmas võimalus on lennata kõrgemal ja seda ka tehakse. Praegused lennukid lendavad 15 km kõrgusel, aga sellestki pole küllalt, et pauku vältida. Praegu paistab, et nagu polekski lahendust.

Aga kui prooviks lennukit nii kujundada, et ta pauku ei teeks või vähemalt see pauk oleks väiksem. Kui ehitaks topelt-tiibadega lennuki, nii et shokilaine jääks tiibade vahele. See on võimalik, sellega jääksid tugevad shokilained kahe kiilu vahele ja välispoolsed lained oleksid nõrgad ning pauk väike. On võimalik, et kui seda kiiludevahet täpsemalt kujundada, siis on võimalik shokilaine täielikult ära hävitada. Läbivat õhku võib kasutada kütteaine põletamiseks mootoris. Nii on väljakujunenud õhu sissevõtja, mis näeb välja just kui suhkru kühvlid teineteise vastu panduna. Kui sellise tuuletunnelisse paneme, siis kaovad shokilained peaaegu täielikult.

Nii et lahendus on olemas ja meil on võimalik sõita silt Austraaliasse 1,5 tunniga.

Kuid shokilained esinevad ka mujal, nagu välgulöögi puhul. Ka inimesi maapeal ümbritseb suur shokilaine, mis tekkib sellest, et maakera kiirus tema orbiidis ümber päikese on 30 km/sek. Häälekiirus aga maakera ümbritsevas päikese plasmatuules on 6 km/sek. Selletõttu ületab maakera liikumine häälekiiruse viie-kordselt, tekitades enese ümber shokilaine.

Maakera shokilaine struktuur on komplitseeritud Van Allen kiirguse vöötidest ja magneto-gasodünaamilistest vooludest, mis muuseas on otseseks põhjuseks ka virmalistele. Shokilained ei tõsta ainult õhu survet, vaid ka temperatuuri ja erikaalu. Erikaalu tõusu juures lähenevad molekülid üksteisele. Sellele on rajatud üks hilisemaid kosmose teooriaid tähtede sündimisest.

Lõpuks puudutas ta ka aatompommi ja tuumaenergia vabanemist plahvatuse puhul, mil puhul tulekera, mis koosneb kuumast gaasimassist, laiub kiiresti ja tõukab shokilaine eemale.

Samasugune shokilaine väljub püssirauast juba enne kui kuul nähtavale tuleb.

Ettekandele järgnes mõningal määral küsimusi, nende hulgas ka küsimus „õhuaukudest", mis pole mitte vaakuumid, vaid üles ja alla puhuvad vertikaalsed õhuvoolud kuni 120 tunnikiirusega, misjärel dr. E. Aruja lõpetas huviga kaasaelatava loenguõhtu tänuga ja kutsega kohvile.

Aidake kaasa

„VABA EESTLASE"

levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

30.

Ikka ja jälle naerdi, nii pidigi ja tuju oli kõigil erakordselt hea. Mari arvas vist siiski tüdrukutele liiga teinud olevat ja lisas: „Ma tean seda sellest, et tänu kosmeetikale on minul eneselgi inimese nägu!" Ta jutustas nüüd keda vorkutaanlastest ta all oli kohanud.

„Viira" hüüdis Lembi, „tahate, ma räägin temast lõbusa loo? Ta on pikk mees — te ju kõik teda ei tunne — hirmus andekas matemaatik, aga joob kah mis hirmus. Hiljuti istusin seal all, kus Mari teda praegugi nägi — ja Ants oli juba õige kõrges tuuris. Igatahes ei tahtnud ettekandja talle enam konjakit juurde tuua. Ta tõusis lauast, kõikumata ja läks serveerimisruumi uksele. Kohviku alalise stamm-külalisena tunti teda siin hästi. Viira seadis enda „preilide" ette, pani käe südamele ja ütles väga armastusväärse häälega: „Austatud daamid, ma deklameerin teile ühe südant-leevendavalt ilusa luuletuse! Nüüd!" hõikas ta ja võttis uhke poosi:

„Minul on karvased sääred
ja karvane rind."

Ta lõi rusika vägeva mütsuga endale rindu ning jätkas, hoopis alandlikult:

„Ja sellepärast ma piiksun —
nagu pisike lind."

Kahe meetri pikkune mees ja pisike lind. Ettekandjad olid naerust kõverad. Mina ka, ma ei olnud sündmusekohast kaugel. Aga Viira sai viina sellel pärastlõunal nii palju kui mahtus!"

„Kas see oli ta enda luuletus?" küsis Pärja.

„Kus nüüd seda!" ütles Mari. „See on Kalju Lepik — aga lühendatud variant."

„Missugune see pikk variant on?" küsiti, „Kas sa Mari, tead?"

„Tean, tean — siin liikus kunagi üks fotokoopia Lepiku „Mängumehest" ja seal see lauluke seisis nii:

„Minul on karvased sääred
ja karvane rind.
Kogu küla peab ahviks mind.

Minu on õige jäme
tõrrepõhja hääl
õhtul hilja kui hõiskan
kodumäel.

Aga mu süda on vaba,
vaba kui lind.
Ainult linnuks ei pea keegi
mind!"

„See on ju vahva, nagu Heiti Talvik!"

„Kas nüüd just nii, aga üks järelarbuja see rootsimees muidugi on."

Rohkem Lepikust ei räägitud, sest Maril tuli meelde pärida:

„Kus Els on? Ta pidi tulema."

„Taageperas", ütles Esta. „Ravil. Tal on tiisikus."

„Kahju," ütles Mari. „Ka Helmi ei tule. Aga tervitab kõiki. Teate ju, ta abiellus ühe Taanis õppinud agronoomiga. Nad elavad Tihemetsas — ja kevadiste tööde pärast ei saanudki Helmi tulla. Vangid ja asumiselt eluga koju tulnud andsid meie põllumajandusele palju värsket vana verd. — Olete, naised, näinud Eestimaad? Laastatud ja rüüstatud, vanad sisselangenud katustega talumajad, risa-räsa langetatud metsad — Venemaale vedasid — ja võsa, võsa! Nagu pärast Suurt Katku."

„Ega ta palju väiksem olnudki!" ohkas Helin.

„Aga räägi parem enesest, Mari!" sekkus Pärja.

„Minul pole häda midagi, jäin truuks oma laagriametile . . ."

„Issand! Ega sa ometi sibi pole?"

„Olen küll, keerutas Mari „õige tihti tuleb siibreid kanda ja pissipotte tühjendada . . ."

„Muidugi", hõikas Lembi. „Riina kirjutas, et lõpetasid õdede kooli! Ja tema ja Ella ja Mae vist samuti."

Mari seletas: „Meid ei võetud enam ülikooli, arvasid, et kui üks Beria juba on, siis aitab kõrgemast haridusest. Aga teise käega nõudsid dokumenti. Ja need meil nüüd on."

Ella tahtis tõusta, aga Mari palus, oodaku, lasku ennast vähemalt vaadatagi! Ei — beebi ootas ja siin juba pole parata midagi. —

Vahepeal oli Lembi kõnelema hakanud ühest bussisõidust aastaid tagasi. Ta vahtis läbi akna Tornide väljaku õitsvaid põõsaid ja ühes peatuses märkas nende taustal tuttava mehe figuuri. Kuidas tuttav — niisugune juudi moodi mees? See aga tuli esiuksest peale ja istus juhikabiini taha pikipingile. Ostis pileti ja hakkas mind vahtima. Mina teda samuti. Kus pagan ma seda paksude prilliklaasidega nägu olen näinud? Tema jällitab ja jõllitab, lööb äkki plaksti peoga vastu otsmikku — ja minul kohe välgatab: ahahh, Jakobson! Pagari uurimisosakonna juhataja, Boris Kummi sõber Jakobson! „Sa ei unusta mind iial!" karjus ta mulle kui mind pikalt ja kibedalt oli piinanud! Olin unustanud — aga meelde tuli . . . Vaatasin talle näkku ja naersin. Mul tuli ette, nagu kähistaks ta jälle: „Siberis mädaned!" Ei mädanenud. Naersin talle näkku. Aga mehike lõi silmad oma paksude prillide taga maha ja kobis järgmises peatuses bussist välja. Ta ei olnud enam KGB-s, oli berianetsina välja lööd, nagu ta sõber Kummgi," lõpetas Lembi.

„Ei löödud neid kuhugi välja, kukkusid nagu timukad ikka, kõrgemaile kohtadele. Jakobson on sotsiaalministri esimene asetäitja."

„Mida sa, Mari, küll kõike tead!" imestas Pärja.

„Kõike mitte, aga üht-teist. Aga ma räägin teile, kui soovite, ka ühe loo oma adapteerumisest või aklimatiseerumisest."

„Kõnele, kõnele!" hüüti.

„Kui ma siin töökohta vaatama või õieti otsima hakkasin — siis mind kuhugi ei võetud ega tahetud. Mul ei olnud mingit dokumenti hariduse kohta, isegi alustamata algharduse tunnistust mitte. Ja oma tõelisest akadeemilisest beeriaharidusest ma ei teinud mingit saladust. Tõsi on, et lahkete juhatuste peale nõutasin lõpuks Oktoobrirevolutsiooni ja Ülesehitustöö arhiivist oma gümnaasiumi lõputunnistuse — ja saingi ärakirja. Vaadake siis, kus meiesuguste dokumente „talletatakse!"

Mari jätkas:

„Tööd võis leida ainult vabrikus. Proovisin. See oli tuim ja armutu tükitöö. Seda ma enam teha ei tahtnud. Elasin isa-ema juures terve kuu. Isa oli vahepeal rehabiliteeritud, sai pensionigi — tulid toime. Ja tegid kõik, et mind pärast Venemaa laagrielu üles popu-tada. Ema küsis igal hommikul, mida ma lõunaks soovivat. „Söön kõike, mida ainult pakud!" Aga see ei meeldinud emale, ta ei uskunud, ta tahtis tõesti valmistada mulle mu lemmikroogasid. Siis hakkasin veidi vaatama, mis neil just tagavaraks on — seda kangesti soovisingi. Nagu head valed ikka — see ei paistnud läbi ja mul õnnestus ema rõõmustada. Aga ise märkasin oma üllatuseks, et mul tõesti enam mingeid lemmikroogasid ei olnud: mis ma ka igaines sõin, kõik maitses ühtviisi. Alles hiljem taipasin, et ma ei tundnud toitude erinevaid maitseid üldsegi. Ainult mäletasin, aga ei aistnud! Teate, see kestis mitu aastat, enne kui jälle hakkasin tundma, et kartul ja apelsiin pole sama maitsega . . ."

„Imelik," ütles Esta, „ma ei märganud seda enda juures. Aga nüüd kui takkajärgi meenutan — siis Maril on vist õigus."

„Aga oli hullematki", jätkas Mari. „Minu kursusekaaslased kunagisest ülikoolist tegid juubelikokkutuleku. Mulle ja teistele „endistele vangidele" saadeti pidulikud kutsed: 10 aastat lõpetamisest, mis sellest, et meie ei lõpetanud. Nad oli üürinud terve väikse restorani, see oli meie päralt ja mängis esmaklassiline ansambel ja lauad olid kaetud vägevalt. Kõik oli peen ja shikk natuke vana moodigi, peaaegu nagu päris . . . Mehed ja naised tundsin kergesti ära, sõime, jõime ja tantsisime. Naersin teiste nalja ja tegin ise nalja — aga iga minutiga vallutas mind ikka selgem teadvus: siin maa peal olen võõras!

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

VABA EESTLANE

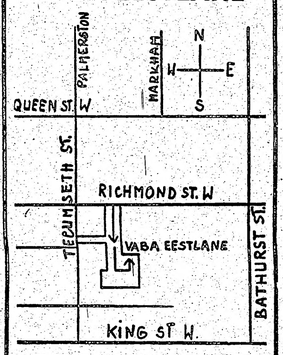

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks tolli ühel veerul ... $3.50
esiküljel ... $4.—
tagaküljel ... $3.75

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:
1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70. Stn. C.
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs Leida Marley**
Ajutine aadress:
37 Mann Ave.
Toronto, Ont. M4S 2Y2
Telefon: 483-2588

Ly Parma

See on elamiseks hea maa

Lõuna-Aafrika reisikirju

IV

KNYSNA PUUTÖÖSTUSE KESKUSES

Jaanalind on huvitav olend, oma partneri valib ta eluks ajaks, leseks jäädes leiab emane omale uue partneri, kuna isaloom jääb leseks elu lõpuni. Emalind on väliselt pruunikas-hall, isalind must. Hambaid jaanalinnul pole, ta sööb igat asja, mis aga kätte saab ja ta liivapugus on 2 kg ümber kive seedimise hõlbustamiseks.

Silmad on tal väga head, 4 km pealt nägevat ta väikest asja, selle eest aga on ta kõrvad väikesed ja kuulmine nõrk.

Ta kluksuv häälitseminegi on väga ebamusikaalne ja võõras kuulata.

Farmisaalis sööme ka oma selle päeva lõuna, mille juurde pakutakse kohapealset veini. Eelsöögiks saame muuhulgas jaanalinnu munadest valmistatud munapudru (1 muna kaalub 1 kg ja vastab umbes 24 kanamunale) ja peasöögiks on jaanalinnupraad (tume liha nagu loomapraad ehk beef), mis on väga maitsev.

Teen peremehega juttu jaanalinnu intelligentsist ja saan vastuse:

„Oi jah, jaanalinnu aju on väga väike, ta on rumal loom ja õpetada teda ei saa. Taltsad on nad siin selle tõttu, et nad on sellistena juba farmis sündinud ja põlvest-põlve niimoodi elanud. Joosta ta oskab — lennata ta ju ei saa — ja teda saab turistide lõbuks ratsutamiseks kasutada."

Sõidame edasi läbi Knysna puutööstuse keskuse, kus müüakse „stink wood" mööbleid ja esemeid. See olevat üks maailma kalleimad puuliike, kuna kasutamiskõlvulikuks saab ta alles 300 a. kasvamise järele. Ilus ta on, vähemalt vaadata, erilist tugevat lõhna nagu nime järgi oletada võiks, tal siisi pole.

Õhtuks jääme Plettenberg Baysse, Beacon Isle hotelli, mis on üks reisi kauneimast peatusist. Avarad toad klaasseinaga, igast küljest vaade vahutavale merele, aknasimsile tulevad kajakad, kes peostki toidupala vastu võtavad ja suurepärane söögisaal on tantsuorkesteri ja solistiga. Sinna tahaks jääda veel kauemaks ja väga kauaks.

LIIKLUS ON VASAKPOOLNE

Edasi mööda maalilist „Garden Route" läbime „Tsitsikama Forest and Coastal National Parki", milles varemimetletud „stinkwoodi" kõrval on eukalüptused ja hiljem päris väänkasvudest läbipõimitud dzhungel.

Teeääres on ahvid, ühe tillukese on neegripoisid kinni püüdnud ja pakuvad seda müüa. Bussijuht teeb peatuse ja tahab ahvikest ära osta, et ta siis uuesti vabadusse lasta, poisid aga küsivad hiigelhinda, ega anna teda ära; tõenäoliselt kuulub ta illegaalselt tapmisele, et hiljem ahvikese nahka maha müüa.

Peagi oleme unustanud ahvimüüjad ja tähelepanu pööratakse eesolevaile sildadele. Üle sügava-sügava kuristiku läheb üle Storms Riveri kõrgsild ja ehitamisel on teine, millisest kujuneb L.-Aafrika kõrgeim sild. Kuristikke ja kaldateid on nüüd juba peaaegu selliseid, nagu nad Norra fjordides on, käänulised ja kurvelised ja teistest sõidukeist möödumisel üsnagi hähaohtlikud. Varemalt olid seal hoiatused: „Hoiduge elevantide eest!" keda nüüd aga metsikuina veel vaid õige vähe järele on jäänud ja üldiselt on nad üsna arad loomad.

Kogu liiklus toimub siin Inglismaa eeskujul vasakpoolselt ja tundub seepärast eriti ohtlikuna. Linnades püüan küsitleda, et kas poleks aeg ja kavatsusi selle muutmiseks parempoolseks. Vastused on alati eitavad.

„Never!" kinnitab kategooriliselt üks autojuhte, „sellest tuleks absoluuten kaos, sest seda ei õpi siin maal küll keegi ära."

Sõit Aafrikas jaanalinnu seljas oli erakorraliseks elamuseks.

SEE POLE ENAM SAKSAMAA . . .

Port Elizabeth oma poole miljoni elanikuga on L.-Aafrikas suuruselt viies linn, ta on inglise orientatsiooni ja mõjutusega sadamalinn, kus peale muu asuvad autotööstused ja kus üldarvuna loetakse 700 tööstuse ümber.

Külastame „Snake Parki", kus ojast ümbritsetud saarekesel elutsevad Aafrikamaa kõige mürgisemadki maod nagu kobra, mamba, adder j.t., kelle hammustus inimesele juba mõningate minutite jooksul surma võib tuua, kui abi ei saada, ent pargivahi käehaardes näivad nad küll üsna ohutuina. Eriti huvitavad on puu otsas elavad rohelised peened-pikad puuussid, kes eelmainituist märksa ohutumad on ja karja kaupa pargivahi käteümber põimuvad. Samas on ka akvaarium suure delfiinidetiigiga, kus antakse samasuguseid etendusi, nagu neid Floridas, Californias ja Niagara Fallsiski näha võib, aga huvitavad on need väga intelligentsed loomad küll alati.

Port Elizabethist peale kulgeb tee põhja poole, maastik läheb aina troopilisemaks ja ilm kuumemaks ning niiskemaks.

Grahamstownis imetleme suurehitust „The 1820 Settlers National Monumenti" ja East Londonis „Die Deutschen Einwanderer" mälestussammast, mis sakslasist kaasavõitjaile nagu eriliseks tervituseks osutub. Siiski, kui nad tookordselt tuurijuhilt, kes on sakslane ja räägib mitmeid keeli, rohkem saksakeelseid seletusi nõudma hakkavad, vastab see:

„Es war einmal, aga nüüd pole see enam Saksamaa, kuigi see varemalt hotentottide ja võsaelanike väljatõrjumise järele nii võis ehk näida. Aga mitte enam nüüd!"

TRANSKEI — ÜKS ISEVÄRKI VABARIIK

Edasise maastiku ananasiväljad viitavad suurele rikkusele ja talumaade avarusele, ei ole me enne nii suuri ananasipõlde näinud ei Austraalias ega Havail, kus ananasse ometi külluses kasvatatakse.

Siis aga pöördume ranna äärest sisemaa poole, tõuseme ikka enam ja enam kõrgele mägedesse ja peagi ületame Transkei piiri. Tuleb täita tollivormid, esitada passid, teha ajaraiskamiseks muidu „tühja tööd" ja olemegi nelja aasta eest iseseisvuse saanud Transkei Vabariigis (Republic of Transkei), kus ei ole ei oma raha ega kirjamarke, vaid käibel on L.-Aafrika omad. Elanikke on seal 3 miljonit neegrit ja 10.000 kuni 15.000 valget. Neegreist töötab 1/3 ajuti kontrakti alusel ikkagi veel L.-Aafrikas. Mustade parlament on valitud ja määratud liikmetega, isegi 3 naist on parlamendis ja seal kõneldakse ametlikult kolme keelt: inglise, xhosa ja sotho. Viimased kaks on neegrisuguharude erikeeled.

Transkei Vabariik end ise majandada ei suuda nagu teisedki mustaderiigid, tööstusi ja maapõuevarasid on vähe, põllumajandus madalal järjel ja L.-Aafrika annab neile esimese 10 a. jooksul toetust $50 milj. aastas, ent nagu meile nimetatakse:

Tühemik tuleb täita . . .

Kiiresti kulgeva elu juures tükib jääma mõndagi tegemata ja korraldamata.

See lause võib olla paneb mõtlema, mida siis jällegi tuleb teha ja mis on jäänud tegemata?

Rootsis ilmusid 1963. aastal Aleksander Kaelase, 1965 ja 1969 aastal Madis Üürikese koostatud kolm väljaannet „Eesti eksliibris välismaal". Peale M. Üürikese surma on tekkinud selle väljaande edasisel ilmumisel tühemik.

Eksliibris on väikeseformaadiline graafiline kunstiteos, mida tihti ei esitata avalikel kunstinäitustel ja on ühtlasi isiklik raamatumärk. Nende loojad koos omanikega jääksid märkimata, kui selleks ei koostata eriväljaandeid või nimistuid. Nende koostamisel märgiksime väljaspool kodumaad selle ala viljelemist ja kunstiloomingut.

Kui seda teha järjekordse „Eesti eksliibris välismaal IV" raames, oleks vajalik informatsiooni eksliibriste omanikelt ja nende loojailtkujundajailt kunstnikelt. Senised andmed on avaldatud kuni 1969. aasta kevadeni: esimeses väljaandes 499, teises 217 ja kolmandas 331 eksliibrise kohta. Avaldatud nimistutes on eksliibrised, mis on valmistatud väljaspool kodumaad elunevaile eestlastele eesti kunstnike poolt (kaasa arvatud kunstnikelt kodumaalt) ja ka välismaalasist kunstnikelt. Samuti eksliibrised, mis on kujundatud välismaalastele väljaspool kodumaad elunevailt eesti kunstnikelt. Avaldatud ei ole eksliibriste kavandeid ja eksliibriseid, mida ei ole paljundatud.

Eksliibriste osas palutakse saata järgmised olulised andmed:

1. Eksliibrise kujundaja kunstniku nimi ja aadress.
2. Eksliibrise omaniku täielik nimi, võimaluse korral ka aadress, elukutse, huvialad.
3. Eksliibrise valmistamise ja trüki aasta, trükiarv.
4. Eksliibrise valmistamisel või trükkimisel kasutatud tehnika.
5. Eksliibrise mõõtmed — vertikaalne + horisontaalne.
6. Värvi variandid, trükkimisel kasutatud erisuurused.

Lisaks neile andmetele palutakse saata igast eksliibrisest mõned eksemplarid edasiandmiseks eesti arhiividele (Kanada, Austraaia, USA jne.) kokku 5—6 eks. ja allakirjutanu kogusse 2 lisaeksemplari.

Kirjastajaks võiks olla mõni eesti organisatsioon või kirjastus Kanadas, kellega sel teemal on toimunud arutlusi.

Andmed ja ka täiendused kolmele eelmisele Eesti eksliibrisele välismaal palutakse saata: Emil Eerme, 20 Farmcote Rd., Don Mills, Ont., Canada — M3B 2Z4. Andmeid palutakse hiljemalt mai kuuks.

Jakobi kogudusel 267 liiget

Ametitalituste arv oli möödunud aastal tagasihoidlik

Toronto Jakobi koguduses toimus asjalik ja üksmeelne täiskogu koosolek, mis algas õpetaja Tõnis Nõmmiku avapalvusega. Koosolekut juhatas esimees Endel Jukk ning protokollis Margus Tae. Mälestati surma läbi lahkunud nõukogu liiget Julius Põdra't.

Õpetaja aruandest selgus, et koguduse elu on kulgenud tavalist rada. Koguduses on 267 liiget. Jumalateenistused toimuvad Toronto Redeemeri ja Virginia United kirikus. Läinud aastal toimus 33 jumalateenistust, neist 8 armulauaga, palvelisi oli kokku 1.069.

Ametitalituste arv oli tagasihoidlik: 1 ristitud laps, 2 leeritatud noort, I laulatatud paar ja 4 matust, õpetaja külastas vanu ja haigeid 43 korral.

Läinud aastal oli kogudus E.E.L.K. Usuteadusliku Instituudi III loengute seeria tehniliseks korraldajaks, selle tõttu oli kogudusel võimalus kutsuda rohkem külalis-õpetajaid kui tavaliselt. Solistidena on möödunud aastal esinenud H. Betlem, E. Libe, Ü. Saar, V. Tali ja E. Valge. Samuti on koguduses esinenud Toronto Pensionäride koor L. Pilt'i juhatusel. Koguduse organistiks on Leida Pilt Torontos ja Ed. Welin Virginias. Kogudusel on väike pühapäevakool, mida juhatab Juta Nõmmik.

Majandusaruande esitas laekur Johannes Summa. Kassa läbikäik oli $7.247.33.

Täiskogu otsustas jätkata koguduse tegevust senisel kujul ning võttis vastu uue eelarve tasakaalus $7.500.00, liikmemaks endiselt $50.00.

Ametivanuse tõttu väljalangenud liige A. Oiling valiti tagasi ning uute liikmetena kuuluvad juhatusesse Evi Saarpuu ja Walter Kippel.

Lõppsõnas esimees E. Jukk tänas õpetajat, abipraost T. Nõmmikut, nõukogu liikmeid, organiste, koguduse daame, pühapäevakooliõpetajaid ja lahkuvat nõukogu liiget A. Saarpuud tehtud töö eest.

Järgnes nõukogu koosolek, kus jagati ametid järgmiselt: esimees E. Jukk, abiesimees W. Kippel, sekretär M. Tae, abisekretär N.P. Jaun, laekur J. Summa, abilaekurid A. Päri ja A. Oiling, kartoteegipidaja ja kirikuvanem Torontos E. Aroella, kirikuvanem Virginias R. Hõbe, ametita liikmed E. Hõbe ja E. Saarpuu. Revisjonikomisjoni kuuluvad dr. O. Träss, A. Ingelberg ja L. Pilt. Koguduse esindajad E.E.L.K. Praostkonna sinodil on E. Ingelberg ja A. Ingelberg.

Liibüa sõdurid Rootsis

Saavad treeningut sõjalise väljaõppe alal

STOKHOLM — Rootsis küsitakse: kuidas on see võimalik, et kümneile Liibüa armee sõdureile antakse sõjalist treeningut Rootsis? Ajalehtede poolt mõne aja eest paljastatud uudis on andnud hoogu poliitilisele skandaalile; kus osalisteks on ka praeguses valitsuses olevaid ministreid.

Paljastuse liibüalaste osavõtust sõjalise iseloomuga väljaõppest tegi üks toimetaja. Kuigi tegemist on õigesti juba aastaid tagasi kokkulepitud küsimusega, ütlevad enamuses vastutavaid ametimeestest ja poliitikuist, et nad on sama hämmastunud kokkuleppe tõelist iseloomu kuulda saades, kui suurem osa avalikkusest.

Kuna ajalehed kaevavad esile uusi tõendeid, siis juhtivate ametimeeste ja ministrite avalik teadmatus hakkab laiemale avalikkusele tunduma tähendusrikkana.

Skandaaliks paisunud vahejuhtumi taustaks on Rootsi riigile kuuluva elektroonika ettevõtte Telubi kokkulepe Liibüaga. Kokkulepe sisaldab punkti aastaid kestva väljaõppe andmiseks mõnelekümnele liibüalasele. Süütuna näiva kokkuleppe muudab aga kõike muud kui süütuks asjaolu, et kursuslased on Liibüa sõdurid ja et väljaõpe on oma iseloomult sõjaline: treening elektrooniliste informatsiooniaparaatide kasutamiseks, mis muuseas on vajalikud ka spionaazhiks ja eriliste radari ning rakettide juhtimistehniliste vahendite kasutamine.

Telub, mis ei ole ainus Liibüale tehnikat müüv rootsi firma, alustas tähelepanu alla sattunud kokkuleppe üle nõupidamistega juba 1977. Näib, et juba Thorbjörn Fjälldini esimene valitsus näitas rohelist tuld kokkuleppeks.

Mitmete arengujärkude järele kirjutati see siiski alla alles 1979. a. märtsis Ola Ullsteni vähemusvalitsuse ajal.

Fjälldini esimeses valitsuses välisministriks olnud praegune sotsiaalminister Karin Söder ning kaubandusminister Staffan B. Linder on avalikult öelnud, et Telubi juhtkonna kinnituse kohaselt oli kokkulepe oma iseloomult normaalne, ilma sõjalise iseloomuta. Sama kinnitasid asjaga seotud kõrgemad ametimehed, kuivõrd need üldse mäletavad kokkuleppe sisulist külge.

Rootsi õhtuleht „Expressen" avaldas märtsis Rootsi Liibüa suursaadiku poolt juba 1978. a. jaanuaris kirjutatud „eriti usaldusliku" kirja, kus juhiti välisministri tähelepanu kokkuleppele ja sellega liituvaile poliitilistele ohtudele.

Rootsi kaitseminister Eric Krönmark, nähes suursaadiku hoiatuskirja, ütleb nüüd, et ta oli sellest rääkinud välisministri Söderiga. Ta mainib ka, et ta oli katsunud kokkulepet peatada. Selleaegne välisminister Karin Söder ei taha asjast avalikult rääkida ja taandub ametlike uurimiste taha.

Telubi selleaegne büroojuhataja ütles, et ta oli kinnitanud valitsuse liikmeile, et kokkuleppele liitub sõjalisi tingimusi.

Mitte keegi ei olnud siiski takistanud nõupidamisi kokkuleppeks ega kokkuleppele alla kirjutamist.

Expressen ja mõned sotsiaaldemokraatlikud ajalehed on nõudnud Växjös väljaõpet saavate liibüalaste kiiret koju saatmist. See tähendab muidugi sõlmitud kokkuleppe murdmist, milliseks otsuseks Rootsi valitsusel ei näi võimu olevat. Sellega koos oleks ka Rootsi ja Liibüa vahelised suhted ohustatud ja tekiks majanduslikke kahjusid.

Parlamendi põhiseaduse nõukogu on hakanud kokkulepet uurima ja valitsus on otsustanud anda parlamendile seaduseelnõu, mis keelaks tulevikus välisriikide sõjaväelastele Rootsis väljaõppe andmist Telubi kokkuleppele sarnanevail tingimusil.

Vahejuhtum on eriti rõhutamist leidnud opositsioonis oleva sotsiaaldemokraatliku partei poolt, kes kinnitab, et Olof Palme poleks kunagi nõustunud selliseks kokkuleppeks Liibüa kaitseministriga.

Kuid isegi valitsusele lähedased ajalehed ütlevad, et tegemist on väga halva vahejuhtumiga neutralsele Rootsile.

Eestlanna tsirkuse teenistuses

Torontosse saabus suurem tsirkus, kes alustas oma etendustega Kingi tänaval uue ehitamisel oleva Massey Halli lähedal asuval väljakul 15. aprillil. Tsirkuses esineb artiste ja dresseeritud loomi, kes on saabunud kohale mitmelt maalt ja mitmelt mandrilt. Tsirkuse teenistuses on ka üks eestlanna — Ing Merit Loo, kes töötab sekretäriaadis, kuid on ühtlasi ka osalise tööjõuga teadustajaks. Tsirkus tegutseb Torontos üheksa nädalat ning igal õhtul antakse kaks etendust, milledest esimene algab kell 4.30 ja teine 7.30 p.l.

Inglismaal tegutsev noorteorganisatsioon IES Tulevik pidas aastakoosolekut, millel valiti uus juhatus koosseisu: esinaine Karin Millmaa, sekretär-laekur Kristy Sheldon, Kesk-Inglismaa esindaja Karin Saadik, Põhja-Inglismaa Silvi Harris ja Lõuna-Inglismaa Tiina Rajamets. Selts organiseerib oma liikmeskonna kokkutulekuid mitmes kohas Inglismaal. See on teretulnud noorema generatsiooni kohtamisvõimaluste loomine.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 21. aprillil 1981 — Tuesday, April 21, 1981

KIRIKUD

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühap., 26. apr. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS, kõnelevad Heino Sepp ja jutl. E. Saraoja.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill, Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Laup., 25. apr. kell 7 õ. piiblitund.

Pühap., 26. apr. kell 1.15 pühapäevakool lastele ja täiskasvanuile. Kell 2 p.l. JUMALATEENISTUS, kõneleb dr. Mart Leesment, duettlaule — Ingrid ja Evert Söderholm.

Teisip., 28. apr. kell 7 õ. PALVEÕHTU.

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel. 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8, tel. 483-4103

JUMALATEENISTUS pühap., 26. apr. kell 11 homm. PIIBLITUND kell 10 homm. Leerieelsed.

Leerilaste õnnistamise jumalateenistus pühap., 3. mail kell 2 p.l. St. Paul's Anglican'i kirikus, 227 Bloor St. E. solist Estra Väli.

ÕPETAJA KÕNETUNNID: teisipäeviti ja neljapäeviti kell 6—8 õhtul. Muul ajal kokkuleppel.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühapäeval, 26. aprillil koguduse aastapäeva JUMALATEENISTUS kell 4 p.l.. Teenib õp. Elmar Pähn, solist-ansambel „Jaaniku".

Pärast jumalateenistust kohvilaud. Kõneleb dr. V. Sermat teemal „Inimlikud vahekorrad". Eeskava.

Pühap., 3. mail JUMALATEENISTUS kell 11 e.l., jutlustab Usut. Inst. õpilane Albert Roost.

Õpetaja A. Taul on puhkusel 19. aprillist 2. maini. Koguduse hooldaja-õpetajaks on Elmar Pähn, tel. 284-7858.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488.
VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 26. apr. kell 10.15 homm. pühapäevakool, kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõneleb K. Raid, tshello ja instrumentaalmuusika.

Kell 6 õ. VÄLISMISJONI-ÕHTU. R. Lindströmi diapositiivid misjonimaadelt, Tshiilist ja Brasiiliast.

Peetri koguduse edukas majandusaasta

Koguduse õpetaja O. Puhm läheb aasta pärast pensionile

Palmipuudepühal toimus Peetri koguduse täiskogu koosolek, mis mitmesuguste asjaolude tõttu viimase aasta jooksul koguduse elus põhjustas väga elava huvi koguduse tegevuse vastu, nii et peakoosolekust osavõtjate arv oli 300 ringis. Peale aruandeid ja tegevuskava, võttis enim aega koguduse elus palju ebakindlust ja segadust toonud vahekord endise organistiga. Lõpuks kinnitas täiskogu juhatuse senised sammud siiski õigeks ja soovitas samas vaimus edasi minna.

Täiskogu koosoleku avas palvusega P. Uusmann, misjärel koosolekut asus juhatama nõukogu juhatuse esimees A. Tork ja protokollima A. Tarendi.

Informatsiooni koguduse elust andes märkis esimees A. Tork muudatusi koguduse nõukogus, kus mõned liikmed on lahkunud, kellele ta avaldas tänu tehtud töö eest. Samuti informeeris ta täiskogu, et praegu on kiriku juures asjaajajaks Aili Õunpuu, ka majahoidja küsimus on praegu kuni kevadeni lahendatud.

Samuti on 15. märtsist peale koguduse organistiks dr. R. Toi, kes tahab muusikaelu edasi viljelda ja mitmekesistada.

Esimees puudutas ka endise organisti Inga Korjuse vallandamist, esitades kronoloogilise loetelu viimastel aastatel olnud vahejuhtumeist. Ta lisas ka õpetaja seisukohtadest vallandamise küsimuses, kes alul oli sellega nõustunud, kuid siis muutis oma seisukohta, tuues endise organisti tagasi. Esimees A. Tork mängis helilindilt peapiiskop K. Veemiga peetud kõne, kus peapiiskop väga selgesti ütleb, et organisti vallandamine kuulub juhatuse kompententsi.

Esimees A. Tork luges ette I. Korjuse kirja, milles ta nõuab advokaadi kaudu koguduselt 6000 dollarit.

Juhatus ajab neid asju, aga soovib samal ajal, et organist tooks tagasi tema käes olevad koguduse noodid. Samuti oli järelpärimisi, kuhu on kirikust kadunud kunagi anonüümse annetaja poolt kingitud harpsikord; õpetaja teate kohaselt on see viidud parandamisele ja kunagine annetaja hoolitsevat parandamise eest. Organisti I. Korjuse vallandamise põhjustas tema koostööküsimus ja käitumine teiste koguduse juures töötavate inimestega.

Lõpuks A. Tork informeeris, et kiriku kõrvale hakatakse ehitama vanadekodu, aga veel pole lähemalt teada millal alustatakse tööga. Selle vastu on ka eestlaskonnas suur huvi.

Aruannete osas luges A. Tork ette koguduse õpetajalt O. Puhmilt saadud aruande, kes ise koosolekule ei tulnud. Õp. O. Puhm ütles, et koguduse vaimne töö on olnud edukas. Heatahtlik grupp koguduse liikmeid käib hoolega kirikus ja annetab õpetaja kaudu rohkesti. Õpetaja on töötanud üle 32 aasta ja näinud sellel ajal häid ja raskeid päevi. Kogudus on võlavaba, rahalisi raskusi pole olemas.

Viimasel ajal on aga kibedaid kogemusi koguduse juhatusega, kes õieti peaks olema õpetajale abiks.

Õpetaja on koguduse vaimne juht nagu põhikiri ette näeb. Ometi on väiksem grupp pidevalt ignoreerinud õpetaja õigusi ja jätnud oma kohustused täitmata. Nad on laimanud õpetajat ja saatnud ühepoolseid seletusi peapiiskopile ja piiskopile, mida koguduse õpetaja on pidanud õiendama. Selline õhkkond ei soodusta kristlikku tööd. Juhatuse laua taga on mees, kes on levitanud roppu laimukirja, nagu tunnistajad võivad tõendada. Kas koguduse täiskogu pooldab sellist toimimisviisi? Neis tingimusis on õpetajal väga raske töötada ja ta loodab, et sügisel valitakse uus juhatus, kes on sõbralikum ja koostöötahtelisem.

Endine esimees T. Tralla ei suutnud sellist olukorda taluda ja lahkus, kuid õpetaja soovib jätkata korrektselt oma tööd 1982. a. kevadeni, mil lõpeb ta Kanada praosti ja konsistooriumi ametiaeg.

Ta palus, et koguduse täiskogu õpetajat selleks kaasa aitaks. Peetri kirik on püstitatud praeguse õpetaja ja arvukate liikmete poolt, kas see kõik peaks kokku varisema?

Statistilises osas ta märkis, et kirikus käiakse küllaltki korralikult. Möödunud aastal on sündinud 20 (12 poissi ja 8 tüdrukut), leeritatud 32 noort (16 poissi ja 16 tütarlast), laulatatud 20 paari ja surnud 40 (25 meest ja 15 naist). Armulaual on käidud üle 900 korra.

Järgnesid koguduse sektsioonide aruanded. Ingliskeelse sektsiooni aruande esitasid E. Arro ja Ellen Peterson.

Pühapäevakooli aruande juhataja H. Joutsi, märkides et koolis on 23 õpilast, kes õpivad nelja õpetaja juhatusel.

Leerieelsete grupi tegevusaruande esitas Inge Tork; noori on 28, õpetajaiks Inge ja Andres Tork, Heldi Vastopä ja Tarvo Kass. Naisringi aruande esitas pr. Leetsmaa. Cantate Domino aruande esitas esimees Nelly Lind; kooris on 46 liiget, kes laulavad C. Kipperi juhatusel. Noortekoor „Lootuse" aruande esitas Evi Tarkus; kooris on 20 lauljat, keda juhatab Rosemarie Lindau. Vaimuliku orkestri poolt aruannet ei esitatud, kuid selle uuesti organiseerimine on dr. R. Toi tegevuskavas. Lõpuks andis E. Kuuskne, kes oli koguduse esindajaks möödunud aastal ESTO-80 ajal toimunud kirikukongressil, ülevaate kongressi tööst.

Majandusaruandes oli tulude poolel $105,663.15, kulutusi $92,264.29, mis jättis vägagi suure ülejäägi $13,398.86. Kuigi aruanne ei tõusnud eelarves ettenähtud arvuni, oli see kokkuhoidliku majanduse tõttu suur ülejääk. Revisjonikomisjoni liige K. Irs soovitas oma protokollis, et õpetaja töökoormuse kergendamiseks võiks juhatus majanduslikud asjad oma korraldada võtta.

Koosolekul näidati ekraanil koguduse tulude käiku, mis 1979. a. tõusis erakordselt rekordiliselt $120,000.00-le.

Teatavasti kõrgeid sissetulekutega aastaid on andnud erifondidega tehtud korjandused. Uus eelarve võeti vastu tasakaalustatuna $108,000.00, kusjuures avaldati lootust, et laekumiste tendents hakkaks jälle ülespoole minema. Uues eelarves on minimaalsed töötasude tõstmised.

Kohal algatatud küsimustel A. Nüüd ja E. Marten kritiseerisid juhatuse tegevust. See muutis asjaliku koosoleku elavamaks ja juhataja pidi osavõtjaid rahustama. Koosoleku juhataja seletas kiriku põhimäärust, mille alusel täiskogu ei saa juhatuse otsuseid muuta, mida nõukogu on juba kinnitanud. Täiskogu võib küll juhatusele umbusaldust avaldada.

Vastupidi tegid Endla Komi ja E. Käärman ettepaneku, et täiskogu juhatusele senise töö eest usaldust avaldaks ja soovitasid samas vaimus edasi töötada.

Valdav enamus oli selle poolt, vastuhääli 9. Kui koosoleku alul oli märgata teatud reserveeritud hoiakut juhatuse tegevuse vastu, siis lõpuks nõustuti täiesti ette võetud sammudega.

Kolmetunnine koosolek lõpetati Meie Isa palvega.

TORONTO LINN

Suvine kellaaeg

Linnapea on välja kuulutanud suvise kellaaja (Daylight Saving Time) Toronto linnas 1981. aastaks alustades pühapäeval, 26. aprillil kell 2 e.l. ja lõpetades pühapäeval, 25. oktoobril, kell 2 e.l. Kellad ja uurid tuleb ÜKS TUND TAGASI LÜKATA.

ROY V. HENDERSON
City Clerk

Ontario Soome Puhkekodu Ühingu

Korraline aasta-peakoosolek

peetakse 2. mail 1981 a.
Bawading High School'i ruumides,
740 North St., Sault Ste. Marie, Ont.

OSPÜ juhatus

Sündmuste kalender

Laupäeval, 25. aprillil kell 2—5 p.l. „Karu of Canada" galeriis (2600 John St., Unit 220, Markham) Abel Lee kunstinäitus.

Laupäeval, 25. aprillil kell 7 õ. Tartu College'is E.V. Sõjakooli aastapäeva tähistamise koosviibimine.

Laupäeval, 25. aprillil kell 3.30 p.l. Royal Conservatory of Music kontsertsaalis Aino Kurg'i ja Tiina Kiik'u stuudiote õpilasõhtu.

Pühapäeval, 26. aprillil kell 12 p. Eesti Majas Eesti Pensionäride Klubi Torontos loterii.

Neljapäeval, 30. aprillil kell 8 õ. T.E. Aiandusklubi loenguõhtul laudkonnavestlus „Kevad ja suvi aias".

Laupäeval, 2. mail kell 3 p.l. ja kell 7.30 õ. St. Lawrence Centre Town Hall'is Eesti Rahvusteater Kanadas esitusel L. Koidula „Säärane mulk".

Laupäeval, 2. mail kell 3 p.l. St. Lawrence Centre Town Hall'is Eesti Etnograafilise Ringi näitus.

Kolmapäeval, 6. mail kell 7.30 õ. Tartu Instituudi loenguõhtul dr. Ants Toi ettekanne „Ultra heli uuem diagnostika arstiteaduses".

Laupäeval, 9. mail kell 6.30 õ. Armenian Community Centre'is (Victoria Pk. Ave. & Hwy 401) TERR „Kungla" mai-ball.

EKN kandidaatide ülesseadmise tähtpäevaks 30. aprill

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas Valimiste Peakomitee juhatuse teadaandega Kanada eestlastele 11. veebruarist 1981 määrati Eestlaste Kesknõukogu Kanadas 11. koosseisu valimisteks kandidaatide ülesseadmise tähtpäevaks 6. aprill 1981. Selleks tähtpäevaks oli Valimiste Peakomiteele esitatud 39 kandidaadi esitamiskirjad.

Juhul, kui kandidaatide ülesseadmise väljakuulutatud tähtajaks on valitavale 45-le kohale esitatud vähem kui 50 kandiaati, või teistel mõjuvatel põhjustel, võib Valmiste Peakomitee Valimiskorra par. 7. põhjal pikendada kandidaatide ülesseadmise tähtaega.

Kuna väljakuulutatud tähtajaks oli esitatud vähem kui 50 kandidaati, otsustas Valimiste Peakomitee Valimiskorra-par. 7 põhjal kandidaatide ülesseadmise tähtaega pikendada kuni 30. aprillini 1981. Kehtivad on ka 30. aprilli 1981. a. postitemplit kandvad esitamiskirjad.

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas
Valimiste Peakomitee

* Prohveteid on alati mürgiga proovitud: kui nad on tõelised, hoiatab Jumal neid mürgi eest; kui saavad surma, olid järelikult petised ja otsa väärt.

A. Valton

Revolutsiooniline liikumine Poola komparteis

Nõutakse partei keskkomitee praeguse koosseisu laialiajamist ja reformide teostamist

VARSSAVI — Lisaks kõigile teistele probleemidele on Poola kommunistlikus parteis tekkinud omavahelised suured lahkhelid, mis ei valmista peavalu mitte ainult Varssavis vaid ka Moskvas. Nii nõudsid partei aktivistid Torunis Copernicus ülikoolis toimunud koosolekul, millest osa võtsid umbes 500 partei aktivisti üle kogu maa, partei sisemise tegevuse ümberorganiseerimiseks suuri reforme, muuhulgas ka partei juhtkonna valimist järgmisel partei kongressil otseste valimistega. See on Moskvale eriti vastikuks suutäieks alla neelata, kuna Moskvas on kommunistliku rezhiimi ajal alati harrastatud ebademokraatlikku kulissidetagust kliki süsteemi juhtivate kohtade jagamisel.

Terve rida delegaate nõudsid partei kõvakäepoliitika esindajate lahkumist juhtivatelt kohtadelt. Rünnakute eriliseks märklauaks oli poliitbüroo liige Stefan Olszowski, kes on tuntud parteis truualamliku Moskva liini mehena.

Üks kokkutuleku organiseerijaid prof. Lech Witkowski kinnitas, et koosolejad ei kritiseeri kommunistliku partei ideoloogiat vaid teooriate rakendamist praktilisesse ellu.

Paljud kõnelejad mainisid partei juhtkonda kritiseerides, et juhtivate meeste peamiseks mureks on mõtelda ainult endale ja oma positsioonile ning leida võimalusi tippositsioonil püsimiseks.

Üks kõnelejatest, prof. Lamentowicz läks oma sõnavõtus isegi nii kaugele, et ta nõudis partei keskkomitee koosseisu uuendamist 80 protsendi ulatuses. Ta leidis, et see samm on hädavajalik parteis liberaliseerimise protsessi teostamiseks ja vajalike reformide läbiviimiseks.

Partei aktivistide liikumine tekkis Poolas möödunud suvel paralleelselt tööliste ametiühingu liikumisega. Moskvas on alati sellele liikumisele altkulmu vaadatud ning pärast Torunis toimunud sõjakaid sõnavõtte paisub viha reforme taotlevate partei liikmete vastu kindlasti veelgi suuremaks.

Välisminister Haig loodab Poolas olukorra stabiliseerimisele

BONN — Ühendriikide välisminister Haig viibis nädalavahetusel Bonnis, kuhu ta saabus oma pikema ringreisi raamides. Minister Haig nentis, et kuigi olukord Poolas on veel raske, on pinge viimaste päevade kestel tunduvalt langenud. Haig vihjas eriti N. Liidu presidendi Brezhnevi äsjasele kõnele, milles mainiti, et Poola kommunistlik partei on ise võimeline oma probleeme lahendama.

Rene Levesque suur valimisvõit Quebecis

MONTREAL — Quebeci provintsivalimistel tuli ülekaalukalt võitjaks separatistide partei Parti Quebecois, kes saavutas Rene Levesque juhtimisel 122 liikmelises parlamendis 80 kohta kuna liberaalide partei Claude Ryani juhtimisel pidi leppima ainult 42 kohaga. Omaaegne tugev Union Nationale partei on kaotanud täielikult Quebecis oma populaarsuse ning ei suutnud parlamenti viia ühtegi kandidaati. Protsentuaalselt oli vahe mõlemate parteide vahel siiski tunduvalt väiksem kui seda näitab parlamendi valitud kandidaatide arv. Nii andsid separatistidele oma hääled 49 protsenti ja liberaalidele 46 protsenti valijatest.

Nalja

„Kas sa, kallis, ei aitaks mul nõusid pesta?"

„Mul oli täna meeletult raske päev, olen väga väsinud."

„Ah, ma tahtsin sind ainult kontrollida! Nõud on ammu pestud."

„Ja mina jälle tegin nalja. Tegelikult oleksin hea meelega nõusid pesnud!"

Hiidlaste Seltsi uus juhatus. Istuvad vasakult: Elna Kungla — abiesimees, Ludwig Wahtras — „Hiiu" toimetaja, Helme Kaju — Naisringi koordineerija, taga: Hartvig Vanaselja — laekur, Edgar Liik — esimees, Lembit Pihlberg — sekretär ja Vilbert Tüll — varahoidja.